

Møte torsdag den 13. november kl. 11.55

President: B e r i t B r ø r b y

D a g s o r d e n (nr. 5):

1. Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lov om endring i lov 20. desember 2002 nr. 88 om endringer i lov 30. august 1991 nr. 71 om statsforetak mv. (Innst. O. nr. 8 (2003-2004), jf. Ot.prp. nr. 101 (2002-2003))
2. Innstilling fra finanskomiteen om lov om statleg varekrigsforsikring (Innst. O. nr. 1 (2003-2004), jf. Ot.prp. nr. 102 (2002-2003))
3. Innstilling fra næringskomiteen om lov om konsekasjon ved erverv av fast eiendom (konseljonsloven) mv. (Innst. O. nr. 11 (2003-2004), jf. Ot.prp. nr. 79 (2002-2003))
4. Innstilling fra næringskomiteen om lov om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen (Innst. O. nr. 12 (2003-2004), jf. Ot.prp. nr. 94 (2002-2003))
5. Referat

S a k n r . 1

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lov om endring i lov 20. desember 2002 nr. 88 om endringer i lov 30. august 1991 nr. 71 om statsforetak mv. (Innst. O. nr. 8 (2003-2004), jf. Ot.prp. nr. 101 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Ola T. Lånke (KrF) (ordfører for saken): Med bakgrunn bl.a. i henvendelse fra EFTAs overvåkingsorgan, ESA, fremmet Regjeringen ved Arbeids- og administrasjonsdepartementet i fjor en proposisjon med forslag til endring i statsforetaksloven. Loven ble vedtatt av Stortinget 19. desember 2002 og trådte i kraft 1. januar 2003.

Foranledningen var EØS-avtalens artikkel 61, som forbyr støtte gitt av statsmidler i enhver form som vrir eller truer med å vri konkurransen ved å begunstige enkelte foretak, forutsatt at den påvirker samhandelen mellom avtalepartene. Endringene i statsforetaksloven fjernet støtteelementet for forpliktelser oppstått etter 1. januar 2003.

Når det så gjelder overgangsordningene for de forpliktelsene som eksisterte før 1. januar 2003, har ESA

henvendt seg til norske myndigheter og uttrykt tvil om disse i tilstrekkelig grad er i samsvar med statsstøtte-reglene i EØS-avtalens artikkel 61. ESA har etter dette fremmet forslag til formålstjenlige tiltak overfor Norge. ESA gav Norge en frist til 31. juli 2003 for å endre statsforetakslovens overgangsbestemmelser, slik at det statlige garantiansvaret for andre forpliktelser enn konkrete låneavtaler oppheves. Norge har akseptert forslaget til formålstjenlige tiltak overfor ESA. Norge har også akseptert fristen for å foreta de nødvendige endringene i statsforetaksloven, men har tatt et forbehold i forhold til når saken vil bli behandlet her i Odelstinget.

Eierdepartementene til de statsforetak som har lån med statsgaranti, har vurdert ESAs krav om at det må beregnes en garantipremie for hvert enkelt lån, og ikke sjablonmessig for hvert selskaps låneportefølje. Eierdepartementene er kommet til at det i forhold til konkrete låneavtaler, herunder derivatkontrakter, er praktisk mulig å beregne en markedspremie for hvert enkelt lån. Det ble i revidert nasjonalbudsjett for 2003 lagt fram konkrete forslag til beregning av garantipremien knyttet til det enkelte statsforetaks lån, gjeldende fra 1. januar 2003.

Regjeringen foreslår videre å endre overgangsbestemmelsene slik at det gis eksplisitt uttrykk for at staten ikke er ansvarlig for forpliktelser som gjelder annet enn konkrete låneavtaler, herunder derivatkontrakter knyttet til konkrete låneavtaler, selv om disse er inngått før loven trer i kraft.

De nye retningslinjene innebærer at det er nødvendig å foreta endringer i den norske statsforetaksloven. Et av formålene med bestemmelsene om statsstøtte er å sikre at enkelte foretak ikke oppnår særskilte konkurransefortrinn i forhold til andre aktører. Norske myndigheter har bekreftet overfor ESA at forslag til formålstjenlige tiltak aksepteres, og at det er redegjort for hvilke forslag som vil bli fremmet for å bringe loven i samsvar med EØS-avtalens bestemmelser om statsstøtte.

Det er på denne bakgrunn Regjeringen foreslår å endre overgangsbestemmelsene slik at det gis eksplisitt uttrykk for at staten ikke er ansvarlig for forpliktelser som gjelder annet enn konkrete låneavtaler, herunder derivatkontrakter knyttet til konkrete låneavtaler, selv om disse er inngått før loven trer i kraft. En er tilfreds med at et bredt flertall i komiteen, med unntak av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, har sluttet seg til dette forslaget.

Magnar Lund Bergo (SV): Bakgrunnen for lovendringen som Stortinget vedtar i dag, er ESAs syn om at statsforetaksloven innebærer en generell statsstøtteordning i strid med EØS-avtalen. Regjeringen har på dette grunnlaget foreslått – og kommer til å få flertall for – en lovendring om statsforetak.

Etter SVs mening snakker vi her om politikk og ikke om formaliteter. Det er, slik vi ser det, aldri dokumentert noen nødvendig sammenheng mellom ESAs henvendelse på den ene siden og en lovendring på den andre. Derfor er begrunnelsen noe tynn, for å si det forsiktig. Jeg mener at ESAs henvendelse for alle praktiske

og juridiske formål må i mye større grad enn det Regjeringen legger opp til, veies opp mot et engasjement for den særstillingen som statsforetakene har i dag. Derfor støtter vi ikke de lovendringene som det i dag skal stemmes over.

Lovendringen er verken etterlengtet, nødvendig eller konsekvent. Hvis Regjeringen har et brennende engasjement i forhold til statsstøtteordninger, er det tilstrekkelig å peke på at den samme regjering med rund hånd har innført generelle statsstøtter, som enten med eller uten ESAs godkjenning har blitt gjennomført. Det er nok å nevne spesielle avskrivningsregler for oljeindustrien i forbindelse med Snøhvit-utbyggingen. Derfor er det ikke konsekvent av Regjeringen å vise til ESA når de kjører harde kamper med ESA på andre områder, bare det lukter penger, eller skulle jeg si olje, på kort sikt.

Det som skjer, er at Regjeringen her skyver ESA foran seg i en sak som er et ledd i en langsiktig prosess som dreier seg om å gjøre statsbedrifter mer lik regulære private foretak. Det dreier seg, som sagt tidligere, om politikk, ikke om formaliteter. Det er sterke krefter i sving. Prosessen rundt privatiseringen av Statkraft understreker dette med all mulig tydelighet. De siste årene har vi sett at statlig infrastruktur, som sykehus, Posten, NSB, er blitt aksjeselskap. Universitetene er gått fra å være forvaltningsorgan til å bli særlovselskap, og statsråd Clemet vurderer å tvinge dem over en selskapsform. Flere stats-eide selskaper skal selges helt eller delvis ut, som en del av overenskomsten mellom Regjeringen og Fremskrittspartiet ved behandlingen av eierskapsmeldingen våren 2002.

Det er noe som heter å hoppe når man får beskjed. Det er også noen som hopper uten at de får beskjed. Tidvis er Stortinget en hopparena fullt på høyde med Holmenkollen, og når det gjelder å hoppe for saker som EØS-avtalen påtvinger oss, tenker jeg på barnematdirektiv, ervervsloven osv. I denne saken mener jeg det bør settes et solid telemarksnedslag ved å si nei til det framlagte forslaget.

Marit Arnstad (Sp): Dagens forslag til lovendring er en videreføring av de endringene som ble gjort i statsforetaksloven i fjor, der man også tilpasser statsforetaksloven til ESAs betingelser. Lovendringen vil bety at statsforetak i enda større grad blir lik statlige aksjeselskap. Det blir derfor i enda mindre grad enn tidligere begrunnet hvorfor man egentlig har et statsforetak i stedet for et statlig aksjeselskap.

Statsforetaksloven ble jo nedfelt i 1991 i forbindelse med omdanningen av Statkraft og Statnett fra forvaltningsbedrifter til statsforetak. Det er klart at da valgte man en form som på en måte skulle gi mer avstand til det offentlige og til staten, men som samtidig skulle sikre de samfunnsmessige hensyn som begge selskap skulle ivareta. I tiåret etterpå har flere statlige bedrifter blitt organisert som statsforetak, nettopp med den begrunnelse at de skulle få en viss frihet, samtidig som staten skulle ivareta de samfunnsmessige oppgavene knyttet til virksomheten,

f.eks. i Statskog, i Enova SF og også i SIVA. Det vi nå gjør med de endringene som foreslås i dag, er å viske ut det skillet som er mellom statsforetakene og statlige aksjeselskap. Det anser Senterpartiet som uheldig. Vi mener, i likhet med Sosialistisk Venstreparti, at dette er en unødvendig lovendring, og at det er en uheldig lovendring all den tid vi ønsker en organisering av statlig eierskap som skal være tettere opp mot samfunnsmessige oppgaver og det statlige ansvaret enn det et statlig aksjeselskap bør kunne være.

Senterpartiet mener derfor at denne saken egentlig bør foranledige en debatt om statsforetak som eierform for staten i årene framover. Vi mener at hvis den typen statsinstitusjoner det her er snakk om, ikke i realiteten kan organiseres gjennom statsforetak og det i realiteten ikke er noen særlig forskjell i forhold til statlig aksjeselskap, burde man ha en gjennomgang av om det statlige eierskapet burde organiseres på en annen måte. Det er mulig at man også i den sammenhengen bør vurdere å gå tilbake til det som er den tradisjonelle eierformen knyttet til statlig eierskap, nemlig en forvaltningsbedrift, som er den vanlige og tradisjonsrike eierformen i forhold til statlig virksomhet som har klare samfunnsmessige mål. Det må man jo si at både Statskog, Enova, SIVA og Statnett har.

Vårt forslag i dagens sak har derfor bakgrunn i et ønske om å få en bredere debatt om hvilken type framtidig organisering man bør ha av den typen statlig virksomhet som det her er snakk om. Man bør også få en debatt som går på noe mer enn bare å tilpasse seg en stadig liberalisering av reglene knyttet til statsforetak fra ESA, altså en bredere debatt om vi fortsatt ser oss tjent med å organisere disse virksomhetene som statsforetak, eller om de bør organiseres på annen måte.

Med disse ordene vil jeg gjerne få ta opp Senterpartiets forslag i innstillingen, og også anbefale Senterpartiet å gå imot forslaget til innstilling.

Presidenten: Representanten Arnstad har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.
(Votering, se side 54)

S a k n r . 2

Innstilling fra finanskomiteen om lov om statleg varekrigsforsikring (Innst. O. nr. 1 (2003-2004), jf. Ot.prp. nr. 102 (2002-2003))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 54)

Odelstinget er da klar til behandling av sak nr. 3 på dagsordenen. Innstillingen i den saken har ikke ligget ute i den reglementsmessige tid, dvs. 48 timer. Med hjemmel i forretningsordenens § 32 vil presidenten foreslå at Odelstinget likevel behandler den saken nå.

– Ingen innvendinger er kommet mot presidentens forslag, og det anses vedtatt.

S a k n r . 3

Innstilling fra næringskomiteen om lov om konesjon ved erverv av fast eiendom (konesjonsloven) mv. (Innst. O. nr. 11 (2003-2004), jf. Ot.prp. nr. 79 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 10 minutter til Senterpartiet og 5 minutter til hver av de øvrige gruppene.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til 3 replikker med svar etter innlegg fra hovedtalerne for hver gruppe og etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter. – Dette anses vedtatt.

Odd Roger Enoksen (Sp) (ordfører for saken): Odelstinget har i dag til behandling forslag til lov om konesjon ved erverv av fast eiendom.

Loven erstatter gjeldende lov av 31. mai 1974 nr 19, som da oppheves.

Under komiteens behandling ble det den 23. september avsagt dom ved EU-domstolen i saken C-452/01 Ospelt og Weissenberg. Komiteen sendte 13. oktober brev til statsråd Sponheim med ønske om vurderinger av konsekvensene for Norge av EU-dommen. Brevet med statsråd Sponheims vurderinger av konsekvensene for det norske systemet for boplikt ligger vedlagt innstillingen.

Hovedtrekkene i Regjeringens forslag til ny lov er

- 1 at hensynet til miljøet og framtidige generasjoners behov skal framgå av § 1, formålsbestemmelsen
- 2 at erverv av bebygd eiendom kan skje uten konesjon dersom eiendommen ikke er større enn 100 dekar, og ikke mer enn 20 dekar er fulldyrket.
- 3 at utlendinger kan erverve eiendom til fritidsformål uten konesjon
- 4 at erverv av ubebygde enkelttomter til bolig- eller fritidshus kan skje uten konesjon dersom tomte enten ligger i område som i kommuneplan, reguleringsplan eller bebyggelsesplan etter plan- og bygningsloven er utlagt til byggeområde, og hvor tomteinndelingen er foretatt eller godkjent av bygningsmyndighetene, eller dersom tomte ikke er større enn 2 dekar. Departementet foreslår at konesjonsfriheten ved slike erverv skal være betinget av at tomte bebygges innen fem år
- 5 at erverv av andre ubebygde eiendommer kan skje uten konesjon dersom eiendommen ligger i område som i reguleringsplan er regulert til annet enn landbruksområde, eller den ligger i område som i kommuneplanen er lagt ut til byggeområde. Departementet foreslår at konesjonsfriheten ved slike erverv skal være betinget av at erververen ikke foretar bruksendring i strid med plan
- 6 at boplikten ved erverv fra nær slekt endres tilsvarende ny grense i tråd med den nye arealgrensen
- 7 at spekulasjonsbestemmelsen i gjeldende lov § 7 ikke foreslås videreført

8 at priskontrollen oppheves for alt annet enn landbrukseiendommer

Kommunene skal imidlertid fortsatt kunne sette konesjongsrensnull.

Regjeringen foreslår også å oppheve kravet til jord- og skogbruksfaglig kompetanse, slik det framkommer i jordloven og lov om skogbruk og skogvern.

Det er etter min oppfatning interessant at det i innstillingen er et flertall mot to prinsipielt viktige punkter i Regjeringens forslag. Senterpartiet har sammen med Arbeiderpartiet og SV avvist forslaget om arealgrense på 100 dekar, hvorav ikke mer enn 20 dekar må være fulldyrket, og forslaget om å oppheve kravet overfor kommunene om jord- og skogbruksfaglig kompetanse.

Dessverre har disse partiene flertall kun i næringskomiteen, ikke i Stortinget, så mye tyder på at Regjeringen vil komme til å få flertall i salen i dag sammen med Fremskrittspartiet.

Det er oppsiktsvekkende at departementet uten noen form for konsekvensanalyse av forrige endring, allerede nå foreslår å heve konesjongsrensnullen så vidt kraftig.

Ved behandlingen av landbruksmeldingen, som ble framlagt av sentrumsregjeringen ved Kristelig Folkepartis landbruksminister Kåre Gjønnes, var det flertall for å heve konesjongsrensnullen fra 5 dekar til 20 dekar. Vedtaket ble satt i kraft fra 1. januar 2001. Mindretallet ble da utgjort av Høyre og Fremskrittspartiet. Høyre foreslo å heve konesjongsrensnullen til 50 dekar.

Jeg finner grunn til å minne om at det verken i høringsnotatet eller i proposisjonen er gjort forsøk på å anslå hvor mange eiendommer som nå vil bli konesjonsfrie. Tall som Norges Bondelag har hentet fra SSB, viser at over 25 500 landbrukseiendommer vil bli konesjonsfrie med departementets forslag.

Jeg er glad for at et stort flertall i komiteen er med på å påpeke den mulighet kommunene har til å sette konesjongsrensnull. Det er vesentlig for utøvelsen av lokaldemokratiet at denne retten opprettholdes. Jeg legger til grunn at de kommuner som velger å sette konesjongsrensnull, blir respektert, og at kommunenes vedtak ikke undergraves ved en liberal fortolkning av unntaksreglene på dette punktet, noe et stort flertall i komiteen har påpekt.

Departementet har foreslått å fjerne kravet til at det skal være jord- og skogbruksfaglig kompetanse i kommunene. Forslaget framstår som uheldig når det skjer samtidig med at departementet vil legge avgjørelsesmyndighet i alle konesjonssaker og delingssaker til kommunene.

Det er viktig at kommunene som forvaltere av flere økonomiske og juridiske virkemidler besitter jord- og skogsbruksfaglig kompetanse – for det første fordi landbrukskommunene nå er tiltenkt stadig større overføringer til kommunal landbruksforvaltning for å skape grunnlag for ny næringsutvikling og attraktive bosteder, dernest fordi lav kompetanse sannsynligvis vil føre til flere klager og dårligere rettsikkerhet, noe som igjen fører til lengre saksbehandlingstid og behov for større kapasitet og mer kompetanse på fylkesnivå. Samfunnskostnadene ved en slik utvikling vil fort kunne bli store.

På denne bakgrunn går Senterpartiet, sammen med Arbeiderpartiet og SV, mot forslaget om å fjerne kravet til jord- og skogbruksfaglig kompetanse.

Graden av offentlig kontroll ved omsetning av fast eiendom er selvsagt et viktig spørsmål, både fordi det berører den enkeltes råderett over egen eiendom og fordi en slik kontroll på den annen side er viktig for å nå sentrale politiske målsettinger.

Jeg har selv bodd store deler av mitt liv i ei bygd hvor det over tid har blitt stadig flere ubebodde hus og nedlagte gårdsbruk. Dette er dessverre situasjonen i altfor mange bygdesamfunn. Å legge til rette for at eiendommer blir bebodd av mennesker som har lyst å bo på landsbygda, må derfor være sentralt i vår politikutforming. Men det er ikke uten videre gitt at dagens konsesjonslov er et hinder i så måte. Dagens lov er selvsagt ikke uten svakheter, svakheter som kan og må bøtes på, bl.a. ved å endre praktiseringen av den. Jeg mener det er god grunn til å åpne for større bruk av dispensasjon fra boplikt i områder hvor det åpenbart ikke finnes alternativ til fritidsbruk. Det ser vi ganske mange eksempler på. Det er utvilsomt bedre at eiendommene blir brukt til fritidsformål, enn at de står ubebodd og forfaller.

Det bør også i større grad åpnes for fradeling av bygningsmasse på eiendommer der det er etterspørsel etter tilleggsjord fra nærliggende gårdsbruk. Bygningene på disse eiendommene kan da omsettes enten som heltidsboliger eller fritidsboliger, dersom dette er alternativet. Det er to justeringer innenfor dagens regelverk som jeg tror vil komme til å forbedre situasjonen betydelig i mange sammenhenger.

Det forslag Regjeringen fremmer i dag, og som ser ut til å få tilslutning i Stortinget, reiser en rekke problemstillinger. Det er ikke tvil om, slik det også framkommer i høringsuttalelsene, at det å heve konsesjonsgrensen til 100 dekar vil komme til å føre til et prispress også på landbrukseiendommer. Betydelig flere eiendommer unndras priskontroll. Når eiendommer opp til 100 dekar er fritatt fra priskontroll fra myndighetene, vil dette uvilkarlig over tid føre til et prispress på eiendommer over 100 dekar. Det vil også vanskeliggjøre tilgangen på tilleggsjord, i og med at prisen på mange av disse eiendommene sannsynligvis kommer til å bli høy, og det vil bli vanskelig for aktive gårdbrukere å konkurrere prismessig i forhold til dem som ønsker eiendommen til andre formål enn å drive landbruk. Det vil derfor komme til å bli vanskeligere for næringsutøvere å få tilgang på nødvendig tilleggsjord. Jeg tror dette vil komme til å åpne for en utstrakt omsetning til fritidsformål, ikke minst i de attraktive områdene rundt Oslofjorden og på sørlandskysten. Når også svært mange av gårdene på Vestlandet, med den størrelsen mange av disse har, vil bli konsesjonsfrie, tror jeg vi kommer til å se en betydelig økning i fritidseiendomsmarkedet.

Dette er ingen god utvikling i områder hvor det utvilsomt er mulig å få til fulltidsbosetting på eiendommene, og hvor det bør legges til rette for at folk skal kunne bo på full tid.

Jeg tror Regjeringen ville ha stått seg på å ha brukt noe mer tid på å evaluere den loven som trådte i kraft i 2001, hvor man foretok en betydelig heving av arealgrensen for konsesjonspliktige eiendommer, fra 5 dekar til 20 dekar. Grensen på 5 dekar hadde stått fast fra 1974. Når man for så kort tid siden som to år hevet grensen såpass kraftig, tror jeg man ville stått seg på å ha brukt noe mer tid før man vurderte å ta nye skritt.

Jeg vil til slutt anbefale komiteens innstilling.

Aud Gaundal (A): Saksordføreren har her tatt for seg hovedområdene i behandlingen av denne saken. Jeg vil derfor konsentrere meg om Arbeiderpartiets syn.

Siste gang denne saken ble behandlet, var i 2000. Da var det Bondevik I-regjeringa som mente at en burde heve grensa fra 5 til 15 mål, mens Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet mente at en kunne heve grensa fra 5 til 20 mål. Dette ble så vedtatt.

Vi mener det er viktig å sørge for at landets knappe jordbruksareal holdes i hevd. Det er i denne sammenheng riktig å vise til hva som står i St.prp. nr. 1 for 2003-2004, Landbruksdepartementets budsjett:

«Etter at departementet no har tatt i bruk nye metodar for registrering av areal som er bygd ned viser det seg at nedbygginga av dyrka mark er mykje større enn det departementet har lagt til grunn dei siste åra. Sjølv om politikken og retningslinjene knytt til jordvern er klare, er utviklinga når det gjeld nedbygging urovekkjande. Om utviklinga ikkje snur vil grunnlaget for nasjonal matforsyning på lang sikt bli sterkt svekka.»

Departementet skriver at de tar sikte på å arrangere en nasjonal konferanse om jordvern i 2004.

Arbeiderpartiets medlemmer mener at effekten av den reguleringen som ble gjort gjeldende fra 1. januar i 2001, er vanskelig å slå fast, da den kun har vært gjeldende i vel to år.

I brev av 22. oktober 2003 fra landbruksministeren til komiteen heter det:

«Jeg mener det er for tidlig å trekke konklusjoner om hvilken langsiktig betydning endringene har fått eller vil få for eierstruktur og bosettingsmønster. Virkningene for prisnivået på eiendommer under arealgrensen er imidlertid en umiddelbar følge som må antas å slå betydelig sterkere ut i tettstednære områder enn i områder der avstanden til tettsteder er stor.»

Vår bekymring er både jordareal og pris. Vi ønsker at jorda skal drives helst av den som eier jorda. Det er bekymringsfullt at 30-40 pst. av arealene som i dag drives, drives av andre enn dem som eier jorda. Alle vet at jorda blir bedre holdt ved like når arealene eies av driveren.

Prisen på jordareal har betydning for dem som kjøper jorda. Det er, slik statsråden sier i sitt brev, helt klart at særlig i pressa områder, gjerne med god jord, vil prisen øke når gårdbrukere ønsker å kjøpe mer jord. I et landbruk som presses til større og større enheter, er det viktig at matjord ikke gror igjen fordi eiendommer blir fritidsboliger.

Vi mener derfor, slik det står i innstillinga, at det er naturlig at en kommer tilbake til spørsmålet om endrede konsesjonsgrenser i forbindelse med behandlinga av odelsloven. I NOU 2003:26 Om odels- og åsetesretten er også arealgrensene for odell berørt. Da har en fått mer tid til å se på effekten av reguleringen i 2001, og det kan være fornuftig at arealgrensene for odell ses i sammenheng med konsesjonsgrensene.

Det nye i Regjeringas forslag som vedtas her i dag, er at en skiller mellom dyrka og udyrka areal. Slik Arbeiderpartiet ser det, vil dette kunne føre til at enkelte lar jorda gro til, slik at en kan hevde at en kommer under grensa på 20 mål. En annen utfordring er å få likhet i behandlinga av slike saker. Det vil etter vår mening være stor fare for at noen kommuner vurderer dyrka areal annerledes enn andre gjør. Mens konsesjonsloven for svin- og fjørfeproduksjon har som formål å redusere behovet for skjønnsutøvelse og fremme likebehandling, gjør en her etter vår mening det stikk motsatte. Jeg tror at kommunene vil måtte ha mer ressurser til forvaltning av de brukene som nå kommer innenfor en arealgrense på 100 mål.

Vi mener at en ikke skal bygge opp mer byråkrati i tilknytning til landbruket. I en tid der et stort antall bruk som går ut av drift, og hvor enhetene blir større og større, må byråkratiet heller krympes. Men da må en krympe på det riktige forvaltningsnivå.

I en pressemelding fra Landbruksdepartementet 8. oktober 2003 heter det at kommunene får større innflytelse over landbrukspolitikken. Jeg siterer fra pressemeldingen fra Landbruksdepartementet:

«Regjeringen vil iverksette tiltak som gir kommunene økt ansvar og handlingsrom i landbrukspolitikken. Dette skal bidra til sterkere integrering mellom landbruk, annen næringsutvikling og miljøtiltak.»

Videre:

«I budsjettforslaget understrekes behovet for at verdifulle landbruksareal får et bedre vern mot omdisponering ...»

Det er dette som gjør at det fra Arbeiderpartiets synspunkt er rett å si at kommunene må ha landbruksfaglig kompetanse. Vi er ikke tjent med at det blir flere klager og dårligere rettssikkerhet, noe som fører til lengre saksbehandling med behov for større kapasitet og mer kompetanse på fylkesnivå.

Det er de som er nærmest eierne av jorda, og de som driver aktivt jordbruk, som også kan finne de beste løsningene når problemene kommer til behandling i kommunene.

Ivar Kristiansen (H): Jeg tar opp mindretallsforslaget fra regjeringens partiene i innstillingen.

Jeg tror man gjør landsbygda og Bygde-Norge en formidabel bjørnetjeneste hvis man ikke evner å se at dette i virkeligheten er en gladdag for Bygde-Norge. Men de som ikke ønsker endring, de som ønsker å si nei til muligheten for milliardinvesteringer i Bygde-Norge, kan bare fortsette å stikke hodet i sanden og la utviklingen få

skje i samme tempo som nå, der fraflyttingen fra bygda er større enn vi har sett på mange, mange år.

Vi vet at det er anslagsvis 25 000 bruk som nå vil unntas fra gjeldende konsesjonslov. Vi ser interessen for å komme inn og overta, restaurere, sette i stand, tenne lys i hus i fjerne og fraflyttede bygder – en fraflytting som igjen har resultert i nedlagte skoler, butikker osv. Vi ser at det nå gjennom Sem-erklæringen og gjennom at landbruksministeren har tatt fatt på et nødvendig restaureringsarbeid arvet fra hans forgjengere, åpnes en mulighet til at vi kan fjerne billigsalgstempleet på landsbygda, at vi gjennom dagens vedtak, som innebærer en lovendring, kan gi en mulighet for dem som ønsker innovasjon, nyskaping og alternativ virksomhet på landsbygda. Da nytter det ikke, som jeg registrerer at saksordfører gjør – og som jeg med enda større grad av skuffelse registrerer at Arbeiderpartiet er med på – å blande sammen det som går på muligheten for inntekt og inntektsøkning for bonden, og det som skjer gjennom dagens meget fremtidsrettede reformvedtak. Vil man ha liv, aktivitet, innovasjon og nyskaping på landsbygda, er man nødt til å foreta en endring.

Man etterlyser mer dokumentasjon. Vi har altså kilometervis med dokumentasjon på bordet som viser at dagens tvangspolitik, som man har knyttet sammen, stått bak og kjempet med nebb og klør for, ikke har gitt annet enn stagnasjon på bygda som resultat. Jeg tror ikke vi trenger mer dokumentasjon. Det vi trenger, er handling. Vi trenger å vitalisere og gi Bygde-Norge en mulighet, og den muligheten åpnes det for i dag.

Når jeg sier at jeg er skuffet over Arbeiderpartiet, mener jeg å huske at for noen år tilbake, da Arbeiderpartiet satt i Landbruksdepartementet, tenkte man faktisk noen nye tanker og var i noen situasjoner villig til å tenke høyt, og man var da inne på å vurdere en arealgrense på 50 dekar. Men jeg ser at nå har man falt tilbake i senterpartifold, som innebærer at man igjen skal kjøre videre med rød lapp-systemet, billigsalgsvignetten, på landsbygda, i tillegg til at man ikke ønsker å se på de muligheter som må tas i bruk for å få vitalisert bygda. Og man sier samtidig nei til den muligheten som man nå åpner for, som også innebærer valgfrihet med hensyn til hvordan vi kan bidra til å utvikle landsbygda.

Jeg tror også man bruker vikarierende argumenter når man ser dette i en landbrukspolitisk kontekst, at man er redd for at tilleggsjord og arealbruk til landbruksformål skal bli redusert gjennom denne nødvendige og viktige reformen vi nå kommer til å vedta. Man later som om det er mulig i norsk landbruk i dag å leve av et bruk på 50-100 dekar. Trenger vi mer dokumentasjon på at det i dag ikke er mulig å eksistere med disse arealgrensene med et aktivt, robust og levende landbruk? Landbruksministeren har nå faktisk tatt alvorlig fatt på oppgaven med å gi den profesjonelle, utøvende og aktive bonden en mulighet til å vitalisere virksomheten, sørge for mer nyskaping, og fremfor alt en mulighet til også å skaffe seg større inntekter og et større grunnlag for å leve av sine eiendommer på landsbygda.

Presidenten: Representanten har tatt opp det forslaget han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Aud Gaundal (A): Jeg bruker ikke å si at folk ikke har skjønt hva vi holder på med, men noen ganger får jeg lyst til å si det likevel.

Representanten Kristiansen sier at vi hevder at det går an å leve av et jordbruk på mellom 50 og 100 mål. Det har vi aldri hevdet. Denne saken dreier seg om jordvern, å ta vare på de jordbruksarealene vi har.

Når representanten også sier at vi med denne flertallsbeslutningen vil fjerne billigsalgstemplett på bygdene, lurer jeg på hvor mye mer representanten synes det er riktig at bøndene skal betale for jordbruksareal som de ønsker å kjøpe. Ettersom vi nå skal fjerne billigsalgstemplett, må det jo bli en betydelig prisøkning for de bøndene som ønsker å kjøpe jord til å dyrke mat på.

Ivar Kristiansen (H): Det er jo en velkjent variant å hevde at andre ikke skjønner hva man holder på med. Jeg tror det er nokså mange hundretusener rundt om på bygda som faktisk ikke skjønner hva norske politikere har holdt på med i flere titalls år, der man har sørget for at flyttelassene går én vei, nemlig fra Bygde-Norge og inn til sentrum. Det er ingen som tar initiativ til å overstyre, priskontrollere, hvis en sønn eller datter fra bygda flytter inn og skal kjøpe seg en leilighet i bymessige strøk, om prisen blir 1, 2 eller 3 mill. kr for noen få kvadratmeter. Det er man mindre bekymret for enn for at man skal drive med dagens variant av priskontroll, offentlig fastsatte priser, som gjør at man ikke får omsetning, som gjør at vi har en mangelfull omsetning av eiendommer, at vi har dødsbo som er store eiendomsbesittere på bygda, fordi det ikke finnes interesse for, incitament eller motivasjon til å foreta omsetning og vitalisering. Dette må vi gjøre noe med.

Inge Ryan (SV): Representanten Kristiansen sa at det var en gladdag for ham i dag. Og som et varmt og godt menneske er jeg glad for at Kristiansen og Høyre har en gladdag, for det er det veldig lenge siden de har hatt. Så det er godt å se.

Men jeg har et spørsmål når man nå øker konsesjonsgrensene først fra 20 og så opp til 100 mål. Når kommer neste økning fra Høyre, som er det største partiet i Regjeringa? Når får vi en konsesjonsgrense på 500 mål eller på 1 000 mål?

Ivar Kristiansen (H): Jeg har svært mange gladdager her i dette forum, og en av disse blir definitivt dagen i dag.

Jeg tror Ryan må se at det egentlig er et formidabelt sprang i riktig retning vi vedtar i dag. Først får vi satt en maksimalgrense på 100 dekar. Hvis vi går tilbake i tid, ser vi hvor radikalt denne grensen er økt. Samtidig vil jeg si: Husk også at grensen på dyrket mark ikke er på 100 dekar. Den er satt til 20 dekar. Og det er det vel verdt å ha med seg – hvis man ikke har fått det med seg – vide-

re på ferden. Ikke la det bli inntrykket som hefter ved denne debatten, at dette er et attentat mot norske bønder, mot skjøtsel av dyrket mark, osv., for det er det stikk motsatte. Når vi vet at det kanskje står tusener i kø som ønsker å investere penger i bygda, er jeg sikker på at når Ryan får tenkt seg om, vil han også innerst inne føle sterk glede når køen kanskje snur det andre veien.

Odd Roger Enoksen (Sp): Det er for det første interessant å høre at Ivar Kristiansen ikke deler den blomstrende beskrivelsen som landbruksministeren gav så sent som i går av situasjonen på landsbygda, hvor vi fortsatt, ifølge landbruksministeren, har 180 000 gårdsbruk, og det er lys i de aller fleste av dem, det er bare svært mange som har sluttet å søke produksjonstilskudd. Det var det man nærmest kunne få inntrykk av av måten landbruksministeren formulerte seg på for et døgn siden. Den oppfatningen deles åpenbart ikke av Ivar Kristiansen.

Det er altså ikke slik at man på andre eiendommer enn der man driver intensiv produksjon, lever av et areal på 50–100 dekar, det er ikke det det er snakk om i denne saken. Det det er et spørsmål om, er hvordan man tror prisdannelsen kommer til å bli på eiendommer når eiendommer inntil 100 dekar blir fritatt fra konsesjon. Mange av disse eiendommene er det nødvendig for aktive gårdbrukere å prøve å få hånd om som tilleggsjord. Ikke minst med Høyres landbrukspolitikk er det nødvendig at gårdene blir større, og at man dermed får tilgang på tilleggsjord. Det er hevet over tvil at prisnivået vil øke.

Mitt spørsmål til Ivar Kristiansen er: Hvordan skal man sørge for at prisnivået på jord blir slik at Høyres mål om at norsk matproduksjon skal konkurrere med andre lands, skal kunne gjennomføres, når prisene på jord vil stige?

Ivar Kristiansen (H): Dette beskriver jo på mange måter Senterpartiets genuine, innebygde frykt for at folk ikke er i stand til å ivareta sine egne interesser og fremme sine egne krav. Man har tillit til og en genuin tro på at de som er best i stand til å ivareta interessene til bygdefolk, er norske politikere og norske byråkrater. Jeg mener at nå har vi tilstrekkelig med dokumentasjon på bordet til å forstå at den tvang som Enoksen var inne på i sitt hovedinnlegg, med fraflyttede bygder, fraflyttede hus osv. som konsekvens, ikke har gitt den vekst og tilføring av aktivitet i Bygde-Norge som vi alle sammen ønsker og går inn for. Jeg tror dette kommer til å regulere seg utmerket av seg selv. Det som representerer frykten til Enoksen, tror jeg vi i løpet av kort tid kommer til å se som en formidabel suksess, med milliardinvesteringer i de deler av landet der vi aller mest ønsker økt aktivitet.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Øystein Hedstrøm (FrP): Det er positivt at Regjeringen foreslår lettelser i konsesjonsplikten ved kjøp og salg av landbrukseiendommer. Mange saker som tidligere har krevd konsesjonsbehandling, faller bort, og vi får friere bosetting med mulighet for ny aktivitet i norske bygder.

Selv om Fremskrittspartiet går langt lenger enn Regjeringen og de øvrige partier og vil oppheve selve konesesjonsloven fordi vi ikke ønsker omfattende regulering ved eiendomsomsetning, hadde vi likevel håpet at Regjeringen hadde beveget seg noe lenger og gitt noe mer frihet til eiendomsbesitterne.

Det er grunn til å understreke at det er flere tiår siden 20 dekar hadde noen betydning i jordbrukssammenheng. På samme måte er det lenge siden 100 dekar skog og utmark genererte verdier av større betydning. Selv om endringen som foreslås, sannsynligvis medfører at mange småbruk vil komme ut på markedet, vil det ha svært liten betydning for landbruket som næring. Ved fortsatt lave grenser vil eiendommer som kunne vært omsatt, heller bli liggende og forfalle i store deler av landet. Ved at eiendommer med lite areal fortsatt skal konesesjonsbehandles, opprettholdes betydelige saksbehandlingskostnader for arealer som ofte kan ha forholdsvis liten verdi. Vi har mange eksempler på at små arealer har vært behandlet flere ganger lokalt, for så å ende opp som klagesak hos Statens landbruksforvaltning. Dette har slett ikke vært med på å bidra til et enklere Norge.

Selv om Regjeringen foreslår en liberalisering, som vil få Fremskrittspartiets subsidiære støtte, vil lovgivningen fortsatt være meget restriktiv og en direkte trussel mot den enkeltes rett til å eie og råde over egen eiendom. Skal den enkelte gårdbruker få den nødvendige frihet til å bestemme utnyttelsen av egen jord og skog og foreta investeringer deretter, må de fleste restriksjoner ved omsetning av eiendom avskaffes, slik man stort sett har gjort i alle andre vestlige land. Det samme gjelder bo- og dri-vepliktsbestemmelsene og prisreguleringen.

Konesesjonsloven nærmer seg 30 år, og mye har forandret seg i samfunnet. Vi har sett at reguleringene har medført lavere priser og forgubbing i eierskapet til norske landbrukseiendommer. Slik er det blitt fordi det koster lite å sitte med eiendommene, men man får lite igjen ved å selge dem, på grunn av prisreguleringen. Veier, bygninger og tekniske anlegg settes ikke i stand når man ikke får igjen kapitalen som investeres. Det er svært uheldig, mener vi i Fremskrittspartiet. Derfor mener vi at denne loven må oppheves, slik at lav pris og forgubbing i eierskapet kan avløses av muligheter til høyere priser, mer effektiv ressursbruk og flere bosatte på landet. Vi forstår ikke at det skal være så vanskelig å komme lenger på dette området. Og hvorfor kan ikke kjøper og selger selv få bestemme prisen ved omsetning av landbrukseiendommer? Vi trenger ikke et prisforstandskap til å avgjøre det spørsmålet. Slik er det når man kjøper en bil, bolig eller bedrift både i distriktene og i sentrale strøk. Derfor bør markedsprisen legges til grunn også for landbrukseiendommer over hele landet.

Det er også lite som tyder på at konesesjonsloven vil være et tjenlig redskap til å fremme fornuftig ressursutnyttelse i en helhetlig landbrukspolitik. Enten vi liker det eller ikke, de selvstendig næringsdrivende i landbrukssektoren vil i tiden fremover bli tvunget til å ta et større ansvar for egen inntekt. Derfor burde forholdene legges til rette fremfor å tviholde på et lite hensiktsmes-

sig regelverk. Dette kan gjøres gjennom å redusere omfanget av de reguleringer som hindrer landbruket i å være rasjonelt og effektivt, og konesesjonsloven står sentralt i dette.

Man kan faktisk være fristet til å spørre: Burde det ikke være slik at ethvert demokratisk land skulle utvise respekt for den private eiendomsretten, samt la innbyggerne selv få lov til å bestemme fritt hvor de vil bo eller eie en bolig i dette landet? I denne saken er det bare Fremskrittspartiet som i praksis viser respekt for det som burde være helt selvfølgelige demokratiske rettigheter og friheter.

Jeg vil ta opp Fremskrittspartiets forslag som er inn tatt i innstillingen.

Presidenten: Øystein Hedstrøm har tatt opp det forslaget han refererte til.

Inge Ryan (SV): Dette er en av de aller viktigste distriktspolitiske sakene vi har til behandling i denne perioden.

Når vi i SV er sterkt kritisk til det som skjer, føyer det seg nemlig inn i rekken av mange områder der vi ser at distriktene taper. Og så kan vi spørre oss: Hvorfor taper så distriktene? Det har en meget sammensatt forklaring. Men en viktig årsak er at vi har frikoplet mer og mer av samfunnet fra politisk styring. Vi har valgt å legge oss på en bit for bit-tenking, der ulike aktører, foretak, aksjeselskap, ulike instanser, får lov til å drive sin politikk og fatte sine vedtak uten at de blir sett i sammenheng. Da ser vi at landsbygda på en måte blir taper, og derfor har vi betydelig fraflytting fra den norske landsbygda. Vi tror at med dette vedtaket, som føyer seg inn i rekken av mange andre, vil det faktisk også bli situasjonen når man hever konesesjongrensen til 20 mål, eller 100 mål totalt, som det nå er lagt opp til.

For hva skjer? Jo, det som vil skje, tror vi, er at mange av disse eiendommene, som er flotte eiendommer for mange å bosette seg på, blir lagt ut for salg, og da blir det de som har godt med penger, som har råd til å kjøpe dem. Det kan selvsagt være noen i bygda som har godt med penger, for all del, og som har tenkt å bo der fast, men jeg ser en stor fare i at mange av disse eiendommene går til godt bemidlede folk som ikke har tenkt å bo der fast, men som har tenkt å ha det som en plass der man rekreasjoner eller har ferie. Man kan si at det at man har et fint feriested som man bruker både i påska og i sommerferien, i seg sjøl ikke er noe galt. Men det er et problem for ei lita landsbygd hvis veldig mange av husene der blir brukt til det formålet. For da blir det døde landsbygder, med de virkninger det får. Hvis man ser lys i husene kun i påskehelga og i sommerferien, og det er mørkt ellers i året, da blir det langsomt å bo der, for man har ikke naboer å gå til, man har ikke noen å samhandle med. Representanten Kristiansen var inne på at man skal være så innovativ i disse bygdene. Da må man ha noen å samhandle med som kan bidra til det, og som ikke bare er der og koser seg i påskehelga med konjakk og skiturer.

Det største problemet er at vi antakelig får mange fritidsboliger på landsbygda etter at vi har gjort dette vedtaket, som faktisk stenger ute folk som har tenkt å være fastboende, fordi de ganske enkelt ikke har råd til å betale den prisen som blir når det blir fri pris på denne type eiendommer.

Det andre jeg har lyst til å ta opp, og det håper jeg kommunene nå benytter seg av, er dette med nullkonesjon. Det er enkelte kommuner som har tatt det i bruk i dag. Jeg tror det er ca. 50. Det vil si at man legger alle eiendomsoverdragelser ut til konesjonsbehandling. Jeg vil sterkt oppfordre til at kommunene nå tar en diskusjon på om man ikke bør gjøre det, for på en måte å motvirke noe av det jeg tok opp i første del av innlegget mitt.

Så til slutt til dette med jordbruksfaglig og skogbruksfaglig kompetanse. Vi er for lokalt sjølstyre – absolutt. Og vi har tro på at vettet er like godt i kommunene som det er i Stortinget, og at man bør få bestemme en del slike ting sjøl. Men i og med at Stortinget nå overfører såpass mye makt til kommunene på dette området, syns vi faktisk vi må sende med en beskjed om at jordbruksfaglig og skogbruksfaglig kompetanse er nødvendig, og at det er et pålegg om det.

Så kan man si at det er veldig mange små kommuner der det er urimelig å kreve at de skal sitte med den kompetansen, fordi de har så liten administrasjon. Ja, det er jeg enig i. Men da må det gå an å samarbeide mellom flere kommuner. Jeg har sjøl vært ordfører i en liten kommune der vi hadde jordbrukssjefen og nabokommunen hadde skogbrukssjefen. Det går an at både tre, fire og fem kommuner samarbeider, at man gjennom interkommunalt samarbeid sørger for at man får til den nødvendige kompetansen, slik at denne saken får en fullgod behandling.

Jeg vil avslutte med følgende: Jeg syns som sagt dette er et steg i feil retning i forhold til bosetting, fordi jeg er redd vi får langt flere fritidshus, og at landsbygda i stedet for å være en levende bygd blir en turistbygd.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ivar Kristiansen (H): Spørsmålet til representanten Ryan etter hans innlegg må jo være om han synes det er verre for bygda å se en istandsatt, vedlikeholdt ferie- og fritidsbolig enn å se et fraflyttet, tomt, urestaurert hus. Det var det ene.

Nå beklager representanten Ryan seg over frikopling fra politisk styring. Synes representanten Ryan at dette området som angår konesjonslov og konesjongsrensler, som mest av alt i dette landet er preget av politisk styring, representerer en vellykket politisk styring?

Helt til slutt vil jeg fraråde representanten Ryans kombinasjon av konjakk og skiturer.

Presidenten: Presidenten kan også anbefale vin.

Inge Ryan (SV): Jeg har ikke de erfaringene med konjakk og skitur som representanten Kristiansen har, men jeg skal ta det med meg.

Jeg har lyst til å si følgende: Det er klart jeg syns det er bra at man setter i stand husene på landsbygda. Jeg syns ikke det er feil. Det er flott hvis det blir gjort – både av folk utenfra og av folk lokalt som har kapital til å gjøre det. Men jeg syns det viktigste er at det bor folk der. Jeg vil heller komme til et hus som er noe umalt og litt lite vedlikeholdt, der det er voksne og barn å snakke med, enn å se et flott palass som på en måte står og skinner elleve måneder i året, og der det kommer noen Mercedes-er svingende opp én gang hvert år.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Olaf Gjedrem (KrF): Kristeleg Folkeparti stiller seg bak og er glad for den endringa av konesjonsloven som Stortinget kjem til gjera i dag, der me hevar grensa for konesjonspliktig omsetning av jordbruksareal til 100 dekar. Kjernepunktet er inntil 20 dekar dyrka mark. Endringa er etter vår meining eit framsteg som gjer at ein kan få meir reell pris for desse eigedomane, som då i neste omgang gjer det meir truleg at ein vil få selt mange eigedomar som i dag ligg passive.

Denne nye gruppa utgjer ca. 25 000 eigedomar. Me er klar over at det eigentleg er kort tid sidan me heva konesjongsrensler sist gong. Derfor forventar eg at departementet no vil vera merksam når det gjeld det som skjer, og gje tilbakemelding til Stortinget på eigna måte om kva desse lovendingane fører til. Det er viktig at me får kunnskap om kva som skjer, slik at me eventuelt kan taka nye grep i tilfelle det skulle visa seg aktuelt.

Kort sagt: Lokaldemokratiet har fått ei ny moglegheit til å få ei reell omsetning av desse eigedomane, få meir buglede og få eigarar som har interesse av å overtaka, og ikkje, som i dag, at folk i stor grad sit passive som eigarar og ser på at eigedomen forfell og gror igjen, og at kulturlandskapet blir svekt.

Grunnen til at Kristeleg Folkeparti støttar at spørsmålet om jordbruksfagleg kompetanse skal falla bort som eit sentralt krav, er at kommunane sjølve vil koma fram til den konklusjonen. Kristeleg Folkeparti har som grunnhaldning at fornufta i stor grad òg finst lokalt. Derfor må Stortinget i større grad avgrensa pålegga sine overfor eit lokaldemokrati som aukar sin kompetanse. Dette er noko kommunane sjølve vil finna ut av, og gje sine tilsette dei nødvendige vilkåra, slik at dei kan behandle desse viktige sakene og òg andre saker som dei no vil få delegert frå fylkesmannen.

Eg vil håpa at kommunane ser på dette som ei moglegheit til å skapa ein ny vekst i landbrukspolitikken sin. Eg vil hevda at kommunane nok i for liten grad tek omsyn til landbruket i kommunepanlegginga og i andre planleggingsoppdrag dei utfører. Når ein no får så stort tal på eigedomar som kan nyttast meir offensivt og meir aktivt, forventar eg at kommunane tek denne utfordringa og diskuterer korleis dei kan møta ho på ein best mogleg måte – til meir å finna fram til folk som ynskjer å overtaka desse eigedomane, og å oppmuntra eigarar som i dag ikkje har interesse av å bu på eller driva dei, til å få dei omsett. I dei lovendingane me gjer i dag, ligg det jo eit

veldig klart incitament i ei prisdanning som gjer at nove-rande eigarar vil sjå meir meining i å omsetja desse eige-domane.

Elles konstaterer eg at ein har gjeve kommunane ein reiskap til å kunna kontrollera busetjinga. Mange kom-munar vil setja som vilkår at dei eigedomane som blir omsette, skal ha fast busetjing. Det er eit lovvedtak som er uendra etter dagens debatt og vedtak, og eg reknar med at kommunane vil bruka dette slik at mange nye ei-garar kan få draumeiegedom sin, kan få skjøtta kultur-landskap og kan få gode oppvekstvilkår. Då er denne regelendringa faktisk ei gåvepakke til dei som no blir i kjø-peposisjon, men òg til kommunane, som kan få bruka desse mindre eigedomane som har avgrensa jordbruks-messig verdi, men som oppfordrar til og styrkjer ei lokal busetjing. Kommunane må kort sagt ha ein meir aktiv politikk på dette området.

Det er viktig at jorda blir driven. Det er jo sagt i sam-band med desse regelendringane at eigedomar som er på meir enn 20 dekar dyrka jord, ikkje kan konsesjonsfritt omsetjast. Derfor er det viktig at kommunane ser til at òg denne jorda som no fritt kan omsetjast, blir driven og for-valta på ein fornuftig og rett måte. Det er heimel for det i den eksisterande jordloven, og det forventar eg at kom-munane følgjer opp.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Inge Ryan (SV): Jeg har lyst til å stille representan-ten Gjedrem et spørsmål.

I den forrige regjeringa som Kristelig Folkeparti var med i, var det Kåre Gjønnes fra samme parti som var landbruksminister. Den gangen gikk man inn for å øke arealgrensa fra 5 til 20 dekar. Så har man nå – relativt få år etterpå – plutselig gått opp til 100 dekar. Hva er årsaken til at man så kort tid etter at man la fram et forslag om en økning, nå øker det igjen såpass dramatisk? Har det skjedd ting i løpet av disse tre årene som gjør at det er naturlig å foreta en såpass rask økning av arealgrensene?

Olaf Gjedrem (KrF): Me vedkjenner oss sjølvsagt vår dyktige tidlegare landbruksminister sitt initiativ og det vedtaket som Stortinget følgde opp med i forhold til ei utviding til 20 dekar når det gjaldt konsesjonsfritidom.

Som eg sa i innlegget mitt, er det eit krav om at det ikkje må vera meir enn 20 dekar dyrka jord dersom ein i framtida skal kunna omsetja konsesjonsfritt. Så er det 80 dekar som er anna areal, altså mindre produktivt areal.

Så er spørsmålet kvifor me i løpet av så kort tid støttar ei såpass radikal utviding av ei fri omsetjing. Noko av grunnen til at eg bad om at Landbruksdepartementet skulle innhenta opplysningar frå kommunane om kva som skjer med denne lovendringa – me veit litt lite, det innrømmer eg – er at me har ein følelse av at det er altfor mange eigedomar som i dag ligg passive; det er kjøparar, men dei får ikkje lov til å kjøpa. Me får mange spørsmål – eg fekk seinast i dag tidleg ein mail der ein bad om hjelp for å få ein slik eigedom omsett. Eg håpar og trur at dette kan bli eit steg i positiv retning.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Statsråd Lars Sponheim: Lov om konsesjon ved er-vert av fast eiendom gjelder bruk, vern og fordeling av arealressursene. Loven har derfor stor betydning for arealbruken i landet vårt. Jeg er glad for at Regjeringen i dag får støtte til en ny lov som fører til betydelige forenklinger i forhold til gjeldende regler, støtte til en lov som bidrar til å åpne markedet for omsetning av mindre landbrukseiendommer, som mange steder ligger øde og forlatt, og en lov som legger til rette for et lokalt handlingsrom ved vurdering av arealbruken.

Forslaget inneholder forenklinger som vil føre til at ca. en tredel av alle konsesjonssakene nå faller bort. Fra årsskiftet er det også slik at kommunene avgjør alle konsesjonssaker. Samlet innebærer disse to endringene at behandlingstiden ved avgjørelse av konsesjon kan reduseres med flere måneder, til glede for både selger og kjøper av disse eiendommene. Den nye loven innebærer at konsesjonsordningen i hovedsak får betydning ved ervert av større landsbrukseiendommer. Endringene bidrar på denne måten til mindre byråkrati og mer målrettet virkemiddelbruk, samtidig som det legges til rette for lokal styring og innvirkning på viktige lokalpolitiske spørsmål som bl.a. gjelder bruksstruktur og bosetting.

Det er jevn nedgang i antall aktive driftsenheter i landbruket. Årsakene til det er flere, og det var senest i går en diskusjon om disse spørsmålene i forbindelse med spontanspørretimen, hvor undertegnede deltok. Det som er sikkert, er at utviklingen mot færre og større driftsenheter også vil fortsette i tiden som kommer, slik det har vært i alle år etter andre verdenskrig. Den tradisjonelle landbruksdriften vil dermed ikke alene kunne opprettholde bosettingen på bygdene framover. Vi ser samtidig at selv om antall gårdsbruk som søker om produksjonstilskudd, blir stadig færre, har antall gårdsbruk eller eiendommer gjennom mange år ligget relativt stabilt på rundt 180 000. Et flertall av disse eiendommene har først og fremst en funksjon som bosted og som ramme for livsmiljø i arbeid og i fritid. Det er på høy tid at vi utvikler en politikk også for disse eiendommene. Vi må ha en politikk for bolyst, ikke bare for boplikt.

I Sem-erklæringen la Regjeringen til grunn at konsesjonsgrensen heves til 20 dekar fulldyrket mark og 80 dekar annet areal. En sentral del av lovforslaget er oppfølgingen av dette. Det er en økende etterspørsel etter mindre landbrukseiendommer, og samfunnet bør imøtekomme etterspørselen gjennom en friere omsetning av slike eiendommer. Internasjonale trender viser også at stadig flere mennesker – og særlig unge mennesker i etableringsfasen – søker ut fra de store bykjernene og til mer landlege omgivelser med litt albuerom. Det lovforslaget vi i dag diskuterer, er nettopp et virkemiddel for å møte denne trenden her hjemme. Og det må være grunnleggende bra for alle lokalsamfunn som opplever at det er mennesker som søker dit av bolyst, og ikke nødvendigvis bare for å drive tradisjonell landbruksdrift. Det er min påstand at det vil være berikende for alle lokalsamfunn å få en bredere sammensetning både hva gjelder nærings-

aktivitet og mennesketyper. Nøkkelen for å få levedyktige lokalsamfunn spredt over hele landet er nettopp et mer variert og dermed mer robust næringsliv og en mindre homogen innbyggermasse.

Regjeringens forslag legger nettopp til rette for nye eiere som vil utnytte plussfaktorene i areal og bebyggelse til andre formål enn tradisjonelt landbruk. Det kan føre til at bygdene tilføres nytt blod og nye ideer, og det kan dermed bidra til økt lokal aktivitet.

Det er en stor misforståelse i mange miljøer at Regjeringen med dette forslaget avskaffer boplikt og omgjør 25 000 tradisjonelle landbruksseieendommer til fritidsboliger. Det er riktig at de nasjonale bopliktbestemmelsene som reguleres av konsesjonsloven, forsvinner med den lovendringen som gjøres i dag, men kommunene skal etter forslaget beholde adgang til å fastsette nedsatt konsesjonsgrense, slik som i dag. Dette innebærer at kommunene kan sette konsesjonsfriheten ut av kraft for eiendommer som er eller har vært brukt som helårsboliger. I dag er det om lag 70 kommuner som praktiserer denne ordningen – mange av de kommunene er nettopp kommuner som har mange små gårdsbruk som vil falle inn under de nye konsesjonsbestemmelsene, f.eks. en rekke kommuner i Hallingdal.

Sammen med en generell heving av arealgrensen ved erverv av bebygd eiendom legger Regjeringen med disse endringene til rette for at kommunene gis handlingsrom og selv vurderer hvilke løsninger som er best lokalt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Aud Gaundal (A): Både Arbeiderpartiet og Regjeringa er bekymret for en gjengroing og for at jordbruksarealet går ned. Vi deler også statsrådens bekymring i forhold til en nedgang i antall bruk. Det er noen som hevder at sjølforsyningsgraden nå er under 50 pst. Jeg vet ikke om det er riktig. Det hadde vært greit hvis statsråden også hadde en mening om det.

Men spørsmålet mitt er: Hvorfor er det nå så riktig, og hvorfor forsvarer man med slik glød det som står i Sem-erklæringa, når Venstre for bare noen år siden mente noe helt annet, for da mente de 15 mål?

Statsråd Lars Sponheim: Det er dette Venstre har ment hele tiden. Nå satt vi i regjering og lagde et politisk dokument som det var mulig å fremme som forslag. Det er det nye. Det er jo ikke riktig å røpe for mye fra det indre liv i andre regjeringer, men Venstre var heller ikke i den forrige regjering alene om å mene at dette var en fornuftig posisjon når det gjelder hva som bør løftes ut av konsesjonsloven. Det var et kompromiss.

I dag blir det som er Sem-erklæringens ønske, vedtatt, og det er mange av oss glade for, fordi det nå gir en mulighet til å få omsetning på disse eiendommene. Det er et kjempeproblem, det representanten Ryan gav uttrykk for, at det ligger mange eiendommer som det ikke bor folk på, og som ikke er i bruk. Hva gjør man da? Fortsetter man som i dag og lar dem ligge der, eller prøver man å gjøre det slik at det er interessant å selge til noen som har

lyst til å bo der – kanskje noen unge mennesker? Vi vet at de som jobber med å få omsetning av små eiendommer for unge mennesker som har lyst til å bo der, møter veggen. Eierne sier at de får for lav pris, da er det bedre å beholde bestefars fødeplass lenger.

Det er det denne lovendringen fører til.

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg vil henlede oppmerksomheten på et forslag i innstillingen som skal oversendes Stortinget, og som jeg skal lese opp. Der står:

«Stortinget ber Regjeringen gjennomføre en uavhengig undersøkelse av bopliktens faktiske betydning for bosettingen, annen aktivitet og utvikling i distriktene.»

Det har aldri noen gang vært seriøst dokumentert hvilken reell betydning boplikten har, og jeg er sikker på at Sponheim som liberaler erkjenner at det er en betydelig frihetsberøvelse å bestemme over enkeltmennesker hvor de skal bo hen. Da bør det jo ikke være slik som flertallet her sier, at det er en *tilsiktet* virkning. Det må jo være en *faktisk* virkning, at boplikten har en praktisk betydning og er noe i realiteten. Flere undersøkelser sier nemlig at det er ikke det. Statistisk sentralbyrå har koblet landbruksregisteret og personregisteret. Aanesland og Holm er kjent, og de konkluderer med at boplikten har liten betydning.

Så det jeg spør statsråden om, er: Bør man ikke ha en skikkelig, seriøs utredning på at boplikten faktisk har en betydning, før man pålegger mennesker dette stavnsbåndet, som er en frihetsberøvelse?

Statsråd Lars Sponheim: Det jeg i alle fall kan love representanten Hedstrøm, er at bopliktbestemmelsene kommer til å bli gjenstand for hyppig debatt i det norske samfunn i årene framover. Ikke minst har det sammenheng med hele Odelslovutvalgets innstilling og behandlingen av det, og vi vet vi har kanskje de strengeste regler for boplikt og personlig boplikt. Det er jo det regelverket som de fleste fanges av, fordi det er så mange av landbruksseieendommene som selges innenfor familiene.

Når man har eid eiendommen en stund, faller boplikten bort. Om jeg skal være litt personlig, var det slik at jeg overtok den gården jeg eier, i 1981, og i 1986 falt min boplikt bort. Like fullt har jeg valgt å bo der i mange år etterpå. Så jeg tror nok at boplikt fungerer i mange tilfeller. Men det er klart at vi får en debatt om dette, og ikke minst forholdet mellom en personlig boplikt og en upersonlig boplikt, som vi vet at en EU-dom som ligger til grunn for behandlingen i dag, også har satt under debatt. Vi tror vi har funnet en god juridisk måte å gå videre med det på, men jeg kan si at vi trenger debatten. Vi trenger også å legge mer vekt på bolyst, at folk har lyst til å flytte til bygdene og drive aktivitet, enn å løfte fingeren så veldig mye og snakke om plikten de har til å bo der.

Inge Ryan (SV): Jeg har lyst til å stille statsråden et spørsmål.

Hvis vi ser fem år fram i tid: Når vi har gjennomført de nye konsesjonsreglene, og det viser seg at det har ført

til betydelig omsetning av eiendommer på landsbygda, og det har ført til at de fleste av disse eiendommene har blitt tatt i bruk til fritidsformål, er da statsråden fornøyd med det vedtaket som er gjort? Eller for å være mer presis: Er statsråden fornøyd dersom man får slik omsetning, selv om det går til fritidsboliger?

Statsråd Lars Sponheim: Det er i alle fall én ting jeg er sikker på, og det er at hvis vi lar fem år gå med de gamle virkemidlene vi til nå har hatt, uten at noe skjer, kommer stillheten og mørket til å senke seg over veldig mange norske bygder, ikke minst i Innlands-Norge. Så noe må skje. Jeg tror på dette virkemiddelet, at dette vil bidra til at flere eiendommer kommer til salg. Unge mennesker flytter også til bygdene i dag, men de er altså dømt til å bygge på en utsprengt tomt på et lite mål, mens de egentlig flytter til bygda for å få litt livsrom rundt seg. Og det å ha en mulighet til å lage boplasser ut av disse småbrukene, tror jeg på.

Regjeringen og partiene i Regjeringen tror veldig på lokaldemokrati, og at folk må ta tak i sin egen utvikling lokalt. Derfor tror vi at det er nødvendig at man har virkemidler å bruke. Derfor anbefaler også jeg dem jeg snakker med mange steder, å ta i bruk den mulighet det er til å bruke lokal boplikt. Dette er et skritt framover, og ikke et skritt i feil retning, som Inge Ryan sa. I så fall er hans skritt bakover.

S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed slutt.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Aud Gaundal (A): Vi erkjenner at det blir et flertall i denne saken. Da blir det viktig å se hva som er erfaringa, både fra det som var i 2001, og det som nå begynner å skje.

Vi kan ha litt høgttenkning omkring det, ikke minst med bakgrunn i at også Regjeringa er veldig klar når det gjelder at gjengroinga av areal er et stort problem, at kulturlandskapet også gjengros. Hvordan skal vi da få gjort noe med f.eks. det at 30–40 pst. av arealet vårt drives av andre enn den som eier jorda? Vi vet at folk ikke grøfter, de kalker ikke – arealets kvalitet går altså ned. Ønsket må være at de som driver, får eie jorda til slutt. Representanten Enoksen sa at en ser for seg en større mulighet til at det som er dyrket areal, må selges. Det er vanskelig på grunn av eiendomsrettene. Men vi kan ha noen tanker om hvordan vi skal dreie det mer mot at de som driver jorda, også får eie den, og se for oss en mulighet til at de som eier og ikke driver, men leier bort, selger.

Jeg vet at det er en vanskelig problemstilling, men det hadde vært greit om statsråden hadde hatt en mening om hvordan vi skal se dette i framtida.

Odd Roger Enoksen (Sp): Det er riktig som statsråden røpet fra Bondevik I's indre liv, at det den gang var

ulike oppfatninger av hvor konesesjongrensen burde settes, og han har gitt et nytt eksempel på konsekvensen av at Senterpartiet ble skiftet ut med Høyre i Bondevik II. Jeg er stolt av at Senterpartiet i mange sammenhenger har vært en buffer mot den nesegruse beundringen av liberalismens velsignelse som mange bekjenner seg til, og det er kanskje på sin plass å påpeke at det å være liberal er noe annet enn å være liberalist.

Jeg vil også legge til at i den forrige regjering gjorde undertegnede seg til talsmann for å tillate fradeling av betydelig større tomter enn det som har vært vanlig, tomter på både 10 og 15 dekar, noe for øvrig den forrige regjering også la til rette for. Jeg tror det langt på vei ville ha imøtekommet de ønsker som statsråden gav uttrykk for. For det er én ting jeg er hjertens enig med statsråden i, og det er at de som har lyst til å bo på landsbygda, bør gis en mulighet til det. Det bør legges til rette for at det skal være mulig. Men samtidig må et slikt ønske kunne gå hånd i hånd med ønsket om å ivareta hensynet til norsk landbruk og de andre hensyn som vi som politikere skal ivareta. Jeg tror også, som jeg også har gjort meg til talsmann for i flere år, at én vei å gå kan være i enkelte tilfeller å dele opp større bruk i mange små, slik at de som ønsker å bo, på den måten skal få mulighet til det.

Men jeg har et ønske om at statsråden kommenterer en sak. Priskontroll oppheves nå for alt annet enn landbrukseiendom, og i praksis vil vel det stort sett innebære at eiendommer som er konesesjonsfrie, ikke blir underlagt priskontroll. Jeg vil utfordre statsråden til å gi en vurdering av dette opp mot den adgang som kommunene har nå til å sette arealgrense null for konesesjon.

Når jeg spør om dette, er det selvsagt med en ikke ukjent sak fra Sørlandet friskt i minne, den velkjente Lillesand-saken. Hvordan vil statsråden håndtere en anke fra en selger som ikke er fornøyd med den pris han får fra en potensiell kjøper som har til hensikt å oppfylle kommunens krav om boplikt på eiendommen, i forhold til den kjøper som vil benytte eiendommen til fritidsformål, og byr et langt høyere beløp? Ville statsråden, som i Lillesandsaken, la pris veie tyngre enn lokale vedtak som blir gjort, og dermed på den måten bidra til å undergrave kommunenes mulighet til å sette konesesjongrense null?

Statsråd Lars Sponheim: Aud Gaundal reiser spørsmålet om gjengroing. Det er en utfordring. Jeg tror noen av de største gjengroingsutfordringene og -problemene vi har i dag, nettopp er de mange minstebruk som ikke er bebodd, der bruket kanskje har en eier som gjennom arv må ha dette, men som har et mindre engasjement for eiendommen.

Jeg tror de fleste av oss kjenner mange slike eiendommer, og det foregår en aktivitet i mange kommuner for nettopp å kartlegge den type eiendommer og prøve å oppsøke eiere og få dem til å selge. Det er et betydelig engasjement fra idealistiske småbrukarlagkretser, jeg ser SV-representanter er engasjert, og det er mange prosjekter. Det holdes konferanser om hvordan vi kan få la folk som vil ha et lite småbruk, få tak i det. De møter veggen fordi det ikke er mulig å få en pris som gjør at det er noe

poeng for eieren å selge det. Jeg tror blod ofte er tjukkere enn et lavt beløp.

En prisutvikling som gjør at det er mulig å få en fornuftig pris, fem-seks-sju-åtte-ni hundre tusen, kanskje over millionen, for mennesker som er vant til å kjøpe et rekkehus rundt Oslo til et par millioner kroner, nettopp kan være en mulighet. Ved at en betaler litt for det, vil en også ha et engasjement for eiendommen. Da har en ikke råd til eller interesse av å snu ryggen til eiendommen eller la den gro igjen. Da finner en kanskje en løsning med naboen i å drive jorda, hvis det da er en fornuftig løsning. Jeg håper mange velger å drive det selv. Selv om en ikke driver tradisjonelt landbruk, går det an å ha mye godt liv med 20 dekar jord og en hobbyhest og andre ting. Det vil faktisk berike landbruket og bygdene hvis vi kan oppnå at vi får flere av dem som lever *for* gården, og ikke bare av dem som skal leve *av* gården – og stadig større gårder. Vi vil ikke ha noen virkemidler til å tvinge dem eller få dem på annet vis til å selge disse eiendommene. Jeg håper de skal drive dem selv, de inntil 20 dekarene de måtte ha, og jeg tror mange vil komme fram til gode og fornuftige løsninger med sine naboer for å få en grei drift.

Jordloven kommer til å gjelde for disse eiendommene også. Jordvernreglene våre kommer til å være like strenge for disse eiendommene som de er for andre eiendommer. Jord skal holdes i hevd i dette landet, enten man kjøper lite jord eller man eier mye jord.

Så til Enoksens utfordring til meg. La meg først få lov til å si at jeg oppfatter ikke at forskjellen mellom liberal og liberalisme ligger mellom 20 og 100 dekar, det er nok et atskillig mer komplisert resonnement som må til. Men reglene er fortsatt slik at pålegges man boplikt gjennom kommunens regelverk, så skal ikke det være det samme som at en tar penger fra noen. En skal få den prisen det koster å kjøpe en eiendom som noen ønsker å bo på.

Jeg håper det kan bli omsatt så mye av denne typen eiendommer at kommunene får erfaring med hva som er det rette prisleie for et småbruk med boplikt. Da har en også på et vis krav på å få en pris som ikke ligger altfor langt fra det nivået. Det var det Lillesand-saken handlet om, det var ikke mulig å få en pris som for andre eiendommer brukt til helårsbolig. Da inntreffer regelverket vårt.

Odd Roger Enoksen (Sp): Jeg er også hjertens enig med statsråden i at de som vil bo på et småbruk på 20 dekar og ikke være gårdbruker, men leve det gode liv på bygda, drive med hest eller hva det måtte være, og høste av jorda selv, er en velsignelse for landsbygda. Også på det punktet er vi hjertens enige. Det er noe jeg har gjort meg til talsmann for i flere år.

Men det er altså flere måter å nå dette målet på. Jeg tror faktisk ikke vi er uenige om målet i det hele tatt, men vi er uenige om virkemidlene, ikke minst summen av virkemidler som skal til for å nå disse målsettingene. Jeg vil minne om at det etter et initiativ fra den forrige Bondevik-regjeringen ble opprettet en nettportal, bl.a. i Telemark, hvor man frambyr småbruk til salgs – et tiltak som

har vært særdeles virkningsfullt, og hvor mange småbruk har kommet i salg, nettopp fordi man har funnet fram til en organisert måte å gjøre dette på og lagt til rette for at det skal være mulig å få tak i slike bruk. Det er et samarbeid mellom ulike organisasjoner og fylket som har vært vellykket.

Men det var ikke det som var grunnen til at jeg bad om ordet igjen. Jeg kan ikke oppfatte statsråden på noen annen måte i det svaret han gav meg, enn at dersom en kjøper som ønsker å bruke en eiendom til fritidsformål, gir et bud som ligger vesentlig over de bud som har kommet fra kjøpere som vil benytte eiendommen til helårsbolig, vil pris gjelde framfor kommunens krav om å oppfylle boplikten. Jeg er ikke i stand til å oppfatte statsråden på noen annen måte. Statsråden gjør dette til et spørsmål om pris, og hvis prisforskjellen er stor nok, vil en ankesak medføre at den som har gitt den høyeste prisen og ikke vil oppfylle boplikten, får medhold. Er det slik å forstå? Og hvis det er tilfellet, er det en sterk undergraving av den kommunale selvråderett, som man bør legge til rette for i denne sammenheng. Det gir god grunn til å frykte at vi, spesielt i de attraktive områdene i nærheten av de store byene i østlandsområdet og ikke minst langs sørlandskysten, vil få et ganske formidabelt prispress på disse eiendommene, ikke bare til boligformål, men også i aller høyeste grad til fritidsformål.

Statsråd Lars Sponheim: Nei, det er slik at i en kommune som vedtar boplikt, skal det være boplikt på den eiendommen. Men da må det også være mulig for den som selger, å finne en kjøper som vil opprettholde boplikten, og som er villig til å betale en pris på en slik eiendom som samsvarer med prisen på en helårsbolig i området.

Det er alltid farlig å bruke talleksempler, men jeg skal prøve meg med noen enkle tall. La oss si at den type småbruk vi her snakker om, etablerer seg på et prisnivå på rundt 1 mill. kr som helårsbolig. Man har eksempler på at det er solgt tre-fire-fem slike de siste årene. Så kommer det en slik eiendom for salg, men av ulike grunner er det ingen som er villig til å by mer enn et par hundre tusen, kanskje under det, for akkurat den eiendommen for å bo der fast, mens det er mange hyttekjøpere som er villige til å by 2 mill. kr for eiendommen. Kan man da vise at helårsboligprisen for den type småbruk ligger på 1 mill. kr, opererer vi med et parallelt tilfelle som gjør at man må vurdere om man da kan pålegge vedkommende å gi bort eiendommen for 200 000 kr, hvis man ikke er i stand til å finne en kjøper som er villig til å bruke den som helårsbolig. Det er på en måte en rettssikkerhet som den enkelte eier har til ikke å måtte så å si gi bort en eiendom. Men det vil etter mitt skjønn være å oppfatte som en slags sikkerhetsventil og skal ikke undergrave boplikten på noe vis.

Her er det meningen at kommunenes anledning til å bruke boplikt definitivt skal gjelde og være et effektivt virkemiddel. Jeg tok selv initiativ til det virkemiddelet i min egen kommune i sin tid, fordi jeg mener det skal være et aktivt og positivt virkemiddel å bruke for kom-

(Statsråd Sponheim)

munene, for å sikre at småbruk blir helårsboliger. Det skal være min oppfordring gjennom det partiet jeg har gleden av å lede, at våre folk rundt omkring skal prøve å ta i bruk dette virkemiddelet for å sikre at det blir helårsboliger på de mange små bruk.

Odd Roger Enoksen (Sp): Jeg vil bare takke statsråden for den presiseringen, for det er en særdeles viktig presisering i forhold til kommunenes muligheter til å opprettholde en reell konsesjonsgrense null. Med det som Stortinget gjør i dag, er det særdeles viktig at den konsesjonsgrensen blir opprettholdt, og at den blir respektert. Det er klart at når definisjonen går på at prisleiet skal ligge i tråd med det som er markedspris i området for helårsboliger, vil det være avgjørende for behandlingen av disse sakene. Om da – som i landbruksministerens eksempel – en som har en eiendom med en markedsverdi på 1 mill. kr, får et bud på 10 mill. kr som fritidseiendom, og det er en som vil innfri boplikten, som vil betale 1 mill. kr, altså betale markedspris, vil det budet bli respektert, og konsesjonsgrensen bli respektert, selv om eieren kan risikere et tap, i dette tilfellet på 9 mill. kr? Jeg ser at landbruksministeren nikker, og det er en svært viktig avklaring i forhold til denne saken.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til sak nr. 3.

(Votering, sjå side 55)

Odelstinget har no kome til behandlinga av sak nr. 4 på dagsordenen. Saka som her ligg til behandling, har ikkje lege ute i den reglementsmessige tida, dvs. 48 timar. Men heimel i forretningsordenens § 32 vil presidenten foreslå at Odelstinget likevel behandlar denne saka no.

– Ingen innvendingar har kome mot presidentens forslag, og det er vedteke.

S a k n r . 4

Innstilling fra næringskomiteen om lov om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen (Innst. O. nr. 12 (2003-2004), jf. Ot.prp. nr. 94 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske frå næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir avgrensa til 10 minutt til Arbeidarpartiet og 5 minutt til kvar av dei andre gruppene.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gjeve anledning til tre replikkar med svar etter innlegg frå hovudtalarane for kvar gruppe og etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa innanfor den fordelte taletida.

Vidare vil presidenten foreslå at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Aud Gaundal (A) (ordfører for saken): Denne saken gjelder behandling av en ny lov om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen, Ot.prp. nr. 94 for 2002-2003, som

skal erstatte lov av 13. juni 1975 om regulering av ervervsmessig husdyrhold.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har merket seg at Regjeringa ønsker å gjøre regelverket mer oversiktlig. Komiteen er enig i vurderingene – bl.a. ved å redusere behovet for utøvelse av skjønn vil man fremme likebehandling samt redusere forvaltningens ressursbruk.

Hensikten med loven er å regulere strukturen i svine- og fjørfeproduksjonen. Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, er enig i dette og understreker at uten konsesjon ville en fått en situasjon hvor produksjonen ville bli samlet på få og store enheter. Jeg antar at Fremskrittspartiet vil redegjøre for sitt syn i saken.

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet går imot Regjeringas forslag om å fjerne «den geografiske spredning av produksjonen» fra lovens formålsangivelse. Vi er klare over at begrunnelsen er at det ikke lenger skal være mulig å søke dispensasjon om økt produksjon utover konsesjonsgrensene. Flere av høringsinstansene er også negative til at dette fjernes.

Etter Arbeiderpartiets, Sosialistisk Venstrepartis og Senterpartiets syn er det å fjerne denne intensjonen fra formålsparagrafen et signal fra Regjeringa om at kanaliseringspolitikken i norsk landbruk nå står for fall. Vi mener det er viktig at en fortsatt står på at det skal være landbruk over hele landet, og at en, slik det har vært til nå, har en bevisst strategi om hvor det er ønskelig at de forskjellige produksjonene skal være. Det er mange ordninger i norsk landbrukspolitik som gjør at en kan påvirke hvor produksjonen skal være. Derfor må ikke «den geografiske spredning av produksjonen» fjernes fra formålsparagrafen.

Vi i Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet vet at Regjeringa får flertall i lag med Fremskrittspartiet i denne saken. Det beklager vi, ikke minst skulle vi ønsket at Kristelig Folkeparti fortsatt kunne vært på vår side i norsk landbrukspolitik. Dette flertallet fremmer derfor forslag om at det i formålsparagrafen fortsatt skal stå «den geografiske spredning av produksjonen».

Når det gjelder regulering av forskriften av 11. april dette år, tar komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, endringene til orientering.

Det har vært høy aktivitet mot Stortinget fra næringa, særlig innen svine- og kyllingproduksjon, for at Stortinget skulle øke produksjonen også for produsenter over konsesjonsgrensen. Komiteens flertall er enig med Regjeringa i at disse produsentene gjennom mange år har hatt en konkurransefordel.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til erfaringene fra forrige gang konsesjonsgrensene ble økt. Slik Regjeringa påpeker i proposisjonen, kan det oppstå en viss overproduksjon og prisfall, men prisene blir antakelig mer stabile på sikt.

Dette flertallet understreker også, slik statsråden skriver i sitt brev til komiteen av 27. oktober 2003, at loven

ikke har som formål å regulere produksjonen i forhold til markedet, men skal være et grunnlag for regulering av strukturen.

Dette flertallet er også kjent med at det i høringene er framkommet ønske om at konsesjonsgrensene skal bli hjemlet i loven. Vi forstår synspunktene, men mener at loven regulerer strukturen, og at den ikke skal inneha bestemmelser om konsesjonsgrensene. Dette flertallet slutter seg således til Regjeringas framlegg på dette punkt.

Et flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og SV, er også enig i Regjeringas framlegg om at konsesjonsregelverket ikke skal anvendes som sanksjonsmiddel overfor brudd på dyrevernsregelverket. Vi understreker at Stortinget har behandlet St.meld. nr. 12 for 2002-2003 om dyrehold og dyrevelferd.

Dette flertallet vil sterkt understreke at dyretragedier skal unngås, og viser til at Regjeringa nå skal ha en helhetlig gjennomgang av dyrevernsloven, bl.a. med sikte på å unngå dyretragedier. På denne bakgrunn slutter vi oss til Regjeringas vurderinger.

Dette flertallet viser også til brev av 12. juni 2003 fra landbruksministeren, hvor det framkommer at lovforslaget til § 3 første ledd andre punktum er utformet feil. Feilene er rettet opp i forslag til vedtak til lov.

Jeg anbefaler til slutt komiteens tilråding.

Erlend Nornes (H): Dette framlegget til ny lov om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen er eit lovframlegg som Høgre helsar velkome, og som ein følgjelig stiller seg bak. Det er i tråd med Sem-erklæringa, og det samsvarer med Regjeringa sitt arbeid for eit enklare regelverk og gjer samstundes regelverket meir oversiktleg. Det føyer seg også inn i statsråden og Landbruksdepartementet sitt arbeid dei siste to åra for å gjera norsk landbruk meir framtidsetta og meir robust. Sjølv om vi har hatt ei utvikling dei to siste tiåra der overføringane til jordbruket, målt i prosent av statsbudsjettet, har vorte reduserte frå om lag 7 pst. til om lag 2 pst., er det framleis naudsynt med ei utvikling mot eit meir robust norsk landbruk. Framlegget til ny lov om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen vil medverka til dette.

Det er også grunn til å peika på det positive i at det i den nye forskrifta for regulering av svine- og fjørfeproduksjonen er føreslege å gå over frå å regulera talet på innsette dyr til å regulera talet på omsette og slakta slaktedyr. Dette gjer det enklare for produsentane, og det reduserer ressursbruken i samband med fylkesmennene sin kontroll med regelverket.

For Høgre har det vore eit poeng i seg sjølv å vurdere om det i det heile er trong for å regulera svine- og fjørfeproduksjonen. Det er stordriftsfordelar i det kraftfôrbaerte husdyrhaldet. Utan konsesjonsregulering ville sannsynlegvis produksjonen bli samla på få og store einingar, noko som reint økonomisk ville gje ein gevinst. Potensielle kostnadsreduksjonar er likevel avgrensa, då prisen på kraftfôr grunna norsk kornpolitikk er avgjerande for kostnadsnivået. Sjølv om norsk landbruk i tida som kjem, vil vera under press, m.a. grunna WTO-forhandlingar og grensehandel, meiner Høgre at dei føreslåtte til-

passingane av konsesjonsgrensar langt på veg er tilstrekkeleg i denne omgang. Det beste må ikkje bli det godes fiende.

Frå enkelte produsentar med produksjon over konsesjonsgrensa er det kome ynske om at også desse skal få høve til å utvida produksjonen. Høgre har vurdert desse innspela nøye. Ut frå ei heilskapleg vurdering, og ut frå eit ynske om å sikra eit breitt fleirtal for denne endringa i svine- og fjørfeproduksjonen, har vi falle ned på at det ikkje ville vera fornuftig å auka desse produsentane sin produksjon no. Ein kan også peika på at desse produsentane i fleire år har hatt ein konkurransefordel i høve til andre produsentar.

Eit fleirtal i komiteen beståande av Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet er negative til at føremålet om ei geografisk spreing av produksjonen er teke ut av lovframlegget. Som Regjeringa vil Høgre peika på at føremålet med lova er å regulera strukturen i svine- og fjørfeproduksjonen. I praksis har det ikkje vorte teke omsyn til geografi i vurderinga om tildeling av konsesjon. Både i høve til gjeldande forvaltningspraksis og i høve til forslaget til ny lov medfører ikkje endringsforslaget noka endring i praksis. Dessutan er denne typen produksjon relativt geografisk konsentrert, med Rogaland, Østfold og Nord-Trøndelag som dei viktigaste produksjonsfylka. Med unnatak av Nord-Trøndelag er såleis ikkje dette utprega distriktsproduksjon.

Avslutningsvis vil eg seia at Høgre sine medlemmer for sin del vil vona at statsråden vil halda fram med arbeidet med å gjera norsk landbruk meir konkurransedyktig. Elles vil eg på vegner av mindretallet i komiteen ta opp forslaget frå regjeringspartia Høgre og Kristeleg Folkeparti.

Presidenten: Representanten Erlend Nornes har teke opp det forslaget han refererte til.

Øystein Hedstrøm (FrP): Regjeringens forslag om en ny lov som skal erstatte gjeldende lov om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen, er et skritt i riktig retning mot en mer effektiv og rasjonell drift. Forslaget om å oppheve reguleringen av anleggskapasiteten er et fornuftig bidrag til forenkling, fordi nye produksjonssystemer er i ferd med å vinne frem. Videre vil forskriften om en økning av konsesjonsgrensene med ca. 50 pst. for alle de aktuelle dyreslagene være positivt.

Oppmykingen av konsesjonsreglene vil være et viktig bidrag til å redusere kostnadene ved svine- og fjørfeproduksjonen. Ved å åpne for større besetninger kan man legge grunnlag for en mer effektiv ressursutnyttelse. Dette kan i neste omgang bidra til lavere råvarekostnader for foredlingsindustrien og gjøre denne mer konkurransedyktig. Det vil forhåpentlig også komme forbrukerne til gode i form av lavere matvarepriser.

Når det er sagt: Vi hadde likevel håpet at Regjeringen ville gått lenger i sine forslag. Det er selvfølgelig positivt med en økning på 50 pst. av konsesjonsgrensene, men samtidig gjøres det en stor urett mot dem som i dag har konsesjon, men som ikke får mulighet til å øke sin pro-

duksjon i henhold til den nye forskriften. Denne gruppen omfatter 10 pst. av produsentene, men utgjør langt mer i produksjon.

Fremskrittspartiet finner det ikke rimelig at produksjonseffektive besetninger skal holdes utenfor omleggingen av regelverket. Vi er skuffet over at Regjeringen ikke legger opp til muligheten for en økning for alle bønder, både over og under konsesjonsgrensen. Vi hadde også håpet på at man ville ha åpenhet for driftsfellesskap innenfor svine- og fjørfeproduksjonen, slik man har fått dette etablert innenfor melkeproduksjonen. Både Fjørfebransjens Landsforening og Kjøttbransjens Landsforbund har gitt uttrykk for at loven burde åpne for samdriftsformer ved produksjonsomfang utenfor konsesjonsgrensen. Dette ville være et viktig bidrag for å øke profesjonaliseringen og kompetanseoppbyggingen hos utøverne. Det ville også kunne gjøre det lettere å drive videre for aktører som ikke ønsker å satse stort, men som ser samdriftsløsningen som en mulighet til å utnytte eksisterende ressurser og kunnskap på en mer effektiv og lønnsom måte.

Fremskrittspartiets primære syn er at det ikke skal eksistere produksjonsbegrensende konsesjonsregler. Det er fordi denne typen konsesjonsordninger kan virke etableringshindrende og hemme effektiv utnyttelse av mulig produksjonskapasitet. En husdyrproduksjon uten begrensninger vil være den mest hensiktsmessige måten å oppnå en mer konkurransedyktig husdyrproduksjon og foredlingsindustri på.

Driftige bønder vil ikke lenger kunne hindres i å være kreative og unytte sin forretningsteft og vilje til ekstra innsats. Derfor mener Fremskrittspartiet at det ikke er behov for reguleringer av svine- og fjørfeproduksjonen som i dagens lovgivning, eller slik det foreslås i ny lov. Det er ikke behov for andre regler i det kraftfôrbaserte husdyrholdet enn det som følger av kravene til helse, miljø og sikkerhet. Disse hensyn, f.eks. vern mot forurensning ved husdyrproduksjonen, ivaretas gjennom annet regelverk. På denne bakgrunnen er vi uenig i Regjeringens forslag, som legger til rette for en spredt produksjon på mange enheter og med begrenset produksjonsomfang. Vi vil likevel gi forslaget subsidiær støtte, for å sikre flertall for en økning av konsesjonsgrensene.

Jeg tar opp Fremskrittspartiets forslag, referert i innstillingen.

Presidenten: Representanten Øystein Hedstrøm har teke opp det forslaget han refererte til.

Inge Ryan (SV): Vi i SV er enig i det som er innholdet i denne loven, og vi synes det er bra at vi får de reguleringene som det er lagt opp til. Men vi har en del betenkeligheter i forhold til det som man allerede nå skisserer i forbindelse med forskriftene, og det gjelder dette med konsesjonsgrenser.

Vi tror at noe av styrken vi har i Norge, er det at vi fokuserer veldig på trygg mat. Vi har fokus på dette med småskaladrift, som ikke minst landbruksministeren har vært eksponent for i de to årene han har sittet i stolen. At

man stadig trekker disse grensene, synes vi er betenkelig ut fra et dyrevelferdsperspektiv, men også ut fra et mattrykghetsperspektiv. Vi tror at når vi får for store besetninger, er det mye lettere for at man får smitte, at man får sykdommer, og at dette kommer ut av kontroll. Nå sier ikke jeg at store besetninger er ensbetydende med at de er mer utsatt for skade, og de små mindre, men det er vanskeligere å ha oversikt når man får for store besetninger. På dyrevelferdssiden vet vi at for svin er det i dag god dyrevelferd. Her har man vært en av de fremste næringer med hensyn til å utvikle god dyrevelferd for sine dyr. Men for det andre som vi snakker om her, fjørfe, er det motsatt. Det var vel et av de områdene der vi i forbindelse med behandlingen av dyrevelferdsmeldingen kom for kort, og hvor vi faktisk kunne ha gjort mye mer i forhold til tenkning både rundt løsdrift og rundt andre tiltak som ville gitt fjørfe en mye bedre dyrevelferd. Det at man nå øker grensene her, tror vi er med på å gjøre at man går i motsatt retning av det man skulle ha gjort på disse områdene. Vi beklager derfor det.

Så til det forslaget som ligger her fra Senterpartiet i forhold til at Stortinget skal behandle denne forskriften. Det synes vi er interessant. Vi kom helt i slutten av behandlingen inn på det temaet, så vi har ikke vært med på det forslaget. Men at Stortinget skal ha mulighet til å behandle dette, skal vi ta stilling til om vi vil stemme for, når vi går til votering om noen minutter.

Olaf Gjedrem (KrF): Kristeleg Folkeparti er positivt til det forslaget som ligg føre i dag, om å stadfesta ein auke i produksjonsmoglegheit for svin og fjørfe med 50 pst. Dette gjev uttrykk for ei nødvendig tilpassing til ein marknad i vekst, og er ei positiv utfordring for ca. 8 000 produsentar i norsk landbruk. Det er ein viktig produksjon som no vil få ei utvida moglegheit til å bli ein meir lønsam produksjon. På tur rundt i landet får ein inntrykk av at det er ein sterk vilje til å utnytta denne moglegheita til ein framtidretta produksjon innan lyst kjøt- og eggproduksjon. I mange kommunar, f.eks. Finnøy i Rogaland, blir ein overraska når ein ser alle nybygga som står og lyser som eit eksempel på ny optimisme i landbruket. Ei styrkt produksjonsevne vil koma til syne i dei komande åra.

Det har vore retta eit relativt sterkt engasjement mot næringskomiteen frå produsentar som i dag har utvida konsesjon, til å få utvida sine produksjonsgrenser tilsvarende, eller iallfall utvida i forhold til sine noverande produksjonsløyve. Dette ynsket kan vi nok forstå, men grunnen til at iallfall Kristeleg Folkeparti meiner at det er urett å gjera dette, er at ein no får ein utvida produksjonskapasitet for den delen av produsentane som treng det mest.

Når det blir gjeve uttrykk for at det er ein synleg produksjonsauke på gang, bl.a. med eit auka semintal for september i svineproduksjonen på 5 pst., er det eit slags varselsignal om at den auken som kan takast i marknaden, ikkje er uavgrensa. Derfor har me funne det rett ikkje å etterkoma dette ynsket, men me ser at dei som no har ein utvida konsesjon, framleis vil ha ein fordel i

framtida med å kunna fordela kostnadene på ei større produksjonseining, som dei sjølvsagt òg vil få behalda.

Når det gjeld uttrykket «geografisk spredning», om det skal stå i formålet til loven, meiner me i Kristeleg Folkeparti at det er heilt unødvendig. I og med at loven så klart seier at det ikkje skal gjevast fleire konsesjonar, kan ein heller ikkje tildela dei korkje til sentrale eller distriktmessige område eller spreia dei. Tanken om at denne produksjonen skal spreiaast og koma mange delar av landet til gode, er rett, og den støttar Kristeleg Folkeparti. Det skjer òg i praksis. Sjølv om det er ein konsentrasjon i Rogaland og Nord-Trøndelag spesielt, og òg i andre delar av landet, finn me det nokså meningslaust å slå fast ein slik regel i denne konsesjonsloven, i og med at det ikkje skal gjevast nye konsesjonar. På denne bakgrunnen vil Kristeleg Folkeparti berre oppmuntra produsentane til å nytta høvet til å møte dei nye produksjonsrammene på ein rett måte og skapa ei ny moglegheit for landbruket til å oppfylla nye produksjonsmål. Me ser på andre område som lovendringane i dag ikkje omfattar, at det er visse problem med å fylla marknadskravet, bl.a. når det gjeld storfekjøt. Derfor håpar me at landbruket på alle område der det blir gjeve høve til auka produksjonsmoglegheit, utnyttar retten, slik at dei norske produsentane skal kunna fylla det marknadsbehovet som Noreg i dag har. Dette er eit godt eksempel på at landbruket kan taka fatt og få ei auka inntekt innanfor viktige produksjonsområde.

Odd Roger Enoksen (Sp): Formålet med husdyrkonsesjonsloven er å opprettholde en differensiert bruksstruktur gjennom å fordele de kraftfôrbaserte husdyrproduksjonene med basis i familiejordbruket.

Vi har imidlertid – ikke minst gjennom hele 1990-tallet – sett at det har pågått en betydelig strukturrasjonalisering innenfor de kraftfôrbaserte produksjonene. Som landbruksministeren selv har sagt i ulike sammenhenger: Markedet for landbruksprodukter er stort sett gitt. Og i det ligger det at en heving av konsesjonsgrensen automatisk vil føre til at vi vil få en reduksjon i antall bruk over tid, i og med at markedet er begrenset. Det vil foregå en betydelig strukturendring innenfor denne næringen.

Når vi også tar med i betraktning det presset ikke minst Landbrukssamvirket utsettes for, med mer konkurranse fra andre aktører som gjerne etablerer seg i markedsstunge områder, vil dette i sum over tid føre til en ytterligere sentralisering i produksjonen av svin og fjørfe. Det er kanskje verdt å legge merke til at nærmeste slakteri for kylling fra nordnorske produsenter – meg bekjent – faktisk ligger i Trondheims-området. Dette tilsier at det av mange grunner vil være vanskelig å opprettholde en distriktbasert produksjon, hvis slakteristrukturen skulle forsvinne. Svinehold har svært stor betydning for slakteristrukturen, påpeker bl.a. fylkesmannen i Nordland. Og en ytterligere sentralisering vil sette mange av disse slakteriene i fare. Det er altså en betydelig risiko for at stadig større bruk vil komme til å få konsekvenser også for andre deler av norsk landbruksnæring.

Det er derfor god grunn til å være varsom med hva man foretar seg i forhold til endringer i konsesjonsgren-

sene. Senterpartiet tar de forskriftsendringer som ble gjort den 11. april 2003, til orientering, men fremmer i forbindelse med behandlingen av denne saken forslag om at det gjennom lov skal fastsettes grenser for svine- og fjørfeproduksjonen, slik at Stortinget i framtiden får en hånd med på rattet i forbindelse med endringer av disse grensene, i motsetning til det som nå har vært situasjonen. På denne bakgrunn tar jeg opp det forslaget fra Senterpartiet som er inntatt i innstillingen.

Presidenten: Representanten Odd Roger Enoksen har teke opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Lars Sponheim: Regjeringen har ved Ot.prp. nr. 94 for 2002-2003 lagt fram et forslag til lov om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen. Loven skal erstatte gjeldende lov om regulering av ervervsmeisig husdyrhold.

Lovens formål er å fordele de kraftfôrbaserte produksjonene på flere enheter for å opprettholde en differensiert bruksstruktur med basis i familiejordbruket. Dette skal igjen bidra til å forhindre en utvikling mot en industrialisert produksjon.

I samsvar med Regjeringens arbeid for et enklere regelverk har det vært et siktemål at loven skal bli forenklet og mer oversiktlig. Videre har det vært lagt vekt på at den nye loven skal bidra til å redusere behovet for utøvelse av skjønn, og derigjennom fremme likebehandling og redusere forvaltningens ressursbruk.

I forslaget til ny lov foreslås det å oppheve reguleringen av anleggskapasitet. Dette er i tråd med behovet for å tilpasse regelverket til den utvikling som har funnet sted i husdyrproduksjonen.

For å gjøre regelverket mer oversiktlig foreslås det å lovfeste hvilke forhold som skal danne grunnlag for innvilgelse av konsesjon. De nye reglene vil redusere behovet for utøvelse av skjønn, og således bidra til å fremme likebehandling og redusere ressursbruken i forvaltningen.

For å legge til rette for at forvaltningen skal kunne avdekke samarbeid og eierinteresser i strid med loven foreslår vi at produsentene selv må godtgjøre at det ikke foreligger forhold i strid med disse reglene.

Videre fremmes det forslag om at konsesjonsrettigheter skal bortfalle dersom det ikke har vært ervervsmessig hold av svin eller fjørfe på eiendommen de siste ti årene.

Til slutt foreslår vi at de som produserer utover konsesjonsgrensen eller tildelt konsesjon, må betale en standardisert erstatning for å bøte på skadene. Dette skal bidra til å sikre overholdelse av regelverket.

Jeg har merket meg at komiteens flertall foreslår at det fortsatt skal stå «geografisk spredning av produksjonen» i formålsparagrafen, og således går imot Regjeringens forslag på dette punktet. Jeg fastholder at loven ikke kan sies å ha en distriktsprofil utover at en strukturregulering i seg selv bidrar til geografisk spredning ved å fordele produksjonen på flere enheter. Videre vises det til at vi har erfaring fra at en slik formulering i lovteksten leder noen brukere til å tro at en bestemt geografisk lokalise-

ring av produksjonen kan være et selvstendig grunnlag for å få konsesjon til å produsere utover konsesjonsgrensene. Det vises her til at det ifølge lovforslaget som hovedregel ikke skal innvilges nye konsesjoner. For å hindre misforståelser bør man derfor ikke tillegge lovteksten formål som ikke vil få praktisk betydning.

Jeg er kjent med at noen av de største svineprodusentene her i landet har tatt initiativ overfor komiteen til at disse skal få øke sin produksjon forholdsmessig like mye som økningen i konsesjonsgrensen. Jeg er meget tilfreds med at komiteens flertall her slutter seg til Regjeringens beslutning om at disse produsentene ikke skal få utvide sin produksjon ytterligere. Dette er produsenter som gjennom mange år har hatt en konkurransefordel. Med hevingen av konsesjonsgrensene har antallet konsesjoner gått betydelig ned, og det er lagt til rette for større grad av mer like konkurransevilkår mellom produsentene.

Jeg er også tilfreds med at komiteens flertall opprettholder Regjeringens forslag om at konsesjonsgrensene fortsatt skal fastsettes i forskrift.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Aud Gaundal (A): Vi står i landbrukssammenheng overfor ganske store utfordringer, WTO er ett område, EU kan være en annen utfordring. Det er nå åtte år siden vi sist regulerte konsesjonsgrensene, altså i 1995.

Mitt spørsmål til statsråden blir: Ser landbruksministeren for seg at det kan skje en regulering i nær framtid, eller er de reguleringene vi nå har foretatt i forkant av WTO, gode nok – altså bedre føre var enn etter snar?

Statsråd Lars Sponheim: Landbruksdepartementet har ingen planer eller andre tall på sitt bord enn de konsesjonsgrensene som er kjent gjennom behandlingen i dag.

Jeg tror også det er grunnlag for å tilføye at med de konsesjonsgrensene og de størrelser som vi kan få på produksjonen innenfor de konsesjonsgrensene vi nå får, er det tatt ut betydelige deler av stordriftsfordelene som måtte være. De gir robuste størrelser. Det som da skiller oss fra sammenlignbare produsenter, er først og fremst kraftfôrprisen. Og det er der norsk kanaliseringpolitikk, som er et bærende element i landbrukspolitikken, gjør at korn og kraftfôr er om lag dobbelt så dyrt i Norge som i andre land. Hadde vi med de størrelser vi her snakker om innenfor konsesjonsgrensene, hatt samme kraftfôrpris som f.eks. danske produsenter, ville ikke forskjellen på sluttproduktene vært så veldig stor, fordi vi her står overfor robuste og proporsjonelle størrelser i både svineproduksjonen og fjørfeproduksjonen.

Øystein Hedstrøm (FrP): Det er nedfelt i proposisjonen at hvis den realiseres, legges et grunnlag for lavere priser. Statsråden var i sitt replikk svar inne på at man nå kan få utviklet robuste enheter. Konsesjonsgrensene blir høyere, og de som da får muligheten, vil kunne ha en mer rasjonell og effektiv produksjon. Det er vel grunn til å tro og grunn til å mene at de også bør ha muligheten til å få økt sin fortjeneste eller sine inntektsmuligheter. Men

samtidig skal hensynet til lavere matvarepriser tilfredsstilles. Hvilke hensyn vil statsråden her ta? Og hvilken betydning vil de marginundersøkelsene som skal foretas nå i alle ledd av verdikjeden, ha for å sikre begge disse hensyn? Lavere matvarepriser må vi jo få på grunn av internasjonale avtaler nå når EU utvides, med økt prispress på norske matvarer osv. – det vil melde seg helt automatisk.

Statsråd Lars Sponheim: Det er ikke tvil om at kostnadsforholdene og kostnadene i fjørfeproduksjonen og svinekjøttproduksjonen er det kanskje mest avgjørende poenget i forhold til hva sluttprisen vil være, og hvor konkurransekraftig den vil være i forhold til våre konkurrerende land. Hovedkomponenten i kostnadene i disse produksjonene er kraftfôrkostnaden, og den er veldig mye høyere i Norge, fordi det har vært politisk ønsket.

Men nettopp fordi det er veldig virksam konkurranse i leddene over, ser vi at det er mulig å kjøpe svinekjøtt ikke minst i grenseområdene til ganske lave priser, fordi konkurransen virker – som er det andre viktigste virkemidlet framover. Så er det også hyggelig å kunne si at selv i en slik situasjon er det svinekjøttprodusentene som økonomisk har kommet best ut i de siste årene og hatt betydelig inntektsøkning, og som kanskje er noen av de mest profesjonelle og effektive bøndene vi har. Og det at vi gir dem disse mulighetene i dag, og også følger med på konkurransen og marginene, vil bidra til at vi vil kunne klare å få dette til fornuftige priser også framover.

Inge Ryan (SV): Jeg vet at statsråden har vært en pådriver for dyrevelferd. Og jeg mener at det ble gjort et veldig godt arbeid da man la fram dyrevernsmeldingen.

I mitt forrige innlegg nevnte jeg at jeg er bekymret for fjørfe. Hvordan vurderer statsråden de økte konsesjonsgrensene når det gjelder mulighetene for å gjøre dyrevelferden bedre også for fjørfe? Vil disse økte konsesjonsgrensene som blir vedtatt, føre til at dyrevelferden blir bedre, eller vil de føre til at det blir enda vanskeligere å ha en god dyrevelferd for denne dyregruppen?

Statsråd Lars Sponheim: Uavhengig av størrelsen på den enkelte produsent skal dyrevelferden bli bedre framover som en konsekvens av bl.a. den behandling av dyrevelferdsmeldingen som ble gjort i dette hus. Her er det mange tiltak som vil bli iverksatt, og som skal føre til at dyrevelferden blir bedre.

Jeg er enig med representanten i at vi har viktige utfordringer innenfor fjørfe sektoren når det gjelder dyrevelferd. Man arbeider her med å finne fram til nye driftsmåter som gjør at vi kan bedre dyrevelferden, og det er en utfordring. Det er flere produsenter som har sagt til meg at man ved å kunne bli noe større kan bruke mer av sin tid til å konsentrere seg enda mer om disse produksjonene, og så å si leve av disse produksjonene alene. Det gjør at vi kan bruke både mer kapital og investeringer og også mer menneskelig fokus hos den enkelte produsent til å bedre dyrevelferden. Det kan godt være mekanismer som slår inn. I alle fall er det definitivt ikke slik at disse

endringene som gjøres i dag, skal dra i negativ retning når det gjelder bedre dyrevelferd.

Inge Ryan (SV): Jeg skal bare si at SV ønsker å støtte forslag nr. 3, fra Senterpartiet.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til sak nr. 4.
(Votering, sjå side 59)

Berit Brørby gjeninntok her presidentplassen.

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Odelstinget skal votere i sakene nr. 1–4.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten har Marit Arnstad på vegne av Senterpartiet satt fram følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen om en vurdering av en framtidig organisering for Statsskog SF, SIVA SF, Statnett SF og ENOVA SF. En slik organisering bør ha som forutsetning at innholdet i statsforetaksloven § 4 og § 51 og § 53 gjøres gjeldende.»

Dette forslaget blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om endring i lov 20. desember 2002 nr. 88 om endringer i lov 30. august 1991 nr. 71 om statsforetak mv.

I

I lov 20. desember 2002 nr. 88 om endring i lov 30. august 1991 nr. 71 om statsforetak skal avsnitt III nr. 2 første ledd lyde:

For konkrete låneforpliktelser som statsforetakene har pådratt seg før 1. januar 2003, er statens ansvar etter § 53 første ledd første punktum, ikke begrenset til det staten har mottatt ved oppløsningen av foretaket. Staten hefter også for slike forpliktelser som ikke blir dekket gjennom en konkurs eller tvangsakkord.

II

Loven trer i kraft straks.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har varslet at de går imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 60 mot 15 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 14.08.50)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Presidenten regner med at Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet her også vil stemme imot – det nikkes.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes med 59 mot 15 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 14.09.19)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om statleg varekrigsforsikring

§ 1 Iverksetjing og avslutning av tilbod om statleg varekrigsforsikring

Kongen kan fastsetje at staten skal tilby varetransportforsikring mot krig, krigsfare eller ekstraordinære kriseforhold i Noreg eller utlandet («varekrigsforsikring») for så vidt det får følgjer for norske interesser og slike omstende kan hindre forsyning og varetransport dersom det private forsikringstilbodet opphøyrer, kan kome til å opphøyre eller ikkje dekkjer ein slik situasjon.

Kongen kan avslutte tilbodet om statleg varekrigsforsikring dersom dei vilkår som er fastlagde i første ledd ikkje lenger er til stades.

§ 2 Verkeområde

Staten kan tilby varetransportforsikring ved krig, krigsfare eller ekstraordinære kriseforhold av:

1. varer som blir sende til, frå eller innafor norsk område, og når det er norske interesser som blir dekte, også av varer som blir sende mellom stader i utlandet.
2. norske reiarar og tidsbefraktarar si frakt på reisebasis, befraktingskommissjon og havaripengar i risiko for norske forsikringstakarar.

Kongen eller den han gir mynde kan fastsetje at også andre interesser kan bli dekte.

§ 3 Organisering

Ved iverksetjing av statleg varekrigsforsikring som fastlagt i § 1 kan Kongen bestemme at det blir oppretta eit styre med leiar og så mange medlemmer som departementet fastset. Styret skal ha ansvaret for den daglege leiinga og drifta av varekrigsforsikringsordninga. Det skal òg vere eit eige sekretariat.

§ 4 Forskrifter

Kongen kan gi nærare forskrifter om gjennomføring av denne lova.

§ 5 Oppheving av og endringar i andre lover

Lov av 3. desember 1948 nr. 8 om Statens varekrigsforsikring vert oppheva.

Forsikringsavtaler som er inngått etter lov av 3. desember 1948 nr. 8 om Statens varekrigsforsikring gjeld inntil dei blir terminerte og plikter etter forsikringsavtalene er gjort opp.

I lov av 17. juli 1953 nr. 2 om erstatning for krigsskade på eiendom og interesser vert § 36 andre ledd nr. 4 oppheva.

§ 6 Iverksetjing

Lova tek til å gjelde frå den tid Kongen fastset.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det satt fram tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Ivar Kristiansen på vegne av Høyre og Kristelig Folkeparti
- forslagene nr. 2 og 3, fra Øystein Hedstrøm på vegne av Fremskrittspartiet

Presidenten tar først for seg forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjennomføre en uavhengig undersøkelse av bopliktens faktiske betydning for bosettingen, annen aktivitet og utvikling i distriktene.»

Dette forslaget blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Presidenten vil da først la votere over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«A

Ot.prp. nr. 79 (2002-2003) – om lov om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven) mv. – bifaltes ikke.

B

Vedtaket til lov
om opphevelse av lov av 31. mai 1974 nr. 19
om konsesjon ved erverv av fast eiendom
(konsesjonsloven).

I

Lov av 31. mai 1974 nr. 19 om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven) oppheves.

II

Lovvedtaket trer i kraft 1. januar 2004.»

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at det ble avgitt 62 stemmer mot forslaget og 12 stemmer for.

(Voteringsutskrift kl. 14.10.42)

Kari Lise Holmberg (H) (fra salen): Jeg stemte feil!

Presidenten: Stemmetallene skal da være 63 mot forslaget og 11 for. Med disse tallene er forslaget ikke bifalt.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om konsesjon ved erverv av fast eiendom
(konsesjonsloven) mv.

Kapittel 1. Formål og virkemidler

§ 1 (lovens formål)

Loven har til formål å regulere og kontrollere omsetningen av fast eiendom for å oppnå et effektivt vern om landbrukets produksjonsarealer og slike eier- og bruksforhold som er mest gagnlige for samfunnet, bl.a. for å tilgodese:

1. framtidige generasjoners behov.
2. landbruksnæringen.
3. behovet for utbyggingsgrunn.
4. hensynet til miljøet, allmenne naturverninteresser og friluftsanser.
5. hensynet til bosettingen.

§ 2 (virkemiddel)

Med de unntak som følger av loven, kan fast eiendom ikke erverves uten tillatelse av Kongen (konsesjon). Kongens myndighet kan overføres til kommunen.

Loven omfatter ikke erverv som er konsesjonspliktige etter:

1. lov 3. juli 1914 nr. 5 om erverv av kalkstensforekomster.
2. lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. kapittel I eller II.
3. lov 17. juni 1949 nr. 3 om erverv av kvartsforekomster.
4. lov 29. juni 1990 nr. 50 kapittel 3 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m.

Kongen kan ved forskrift gjøre unntak fra konsesjonsplikten utover det som følger av §§ 4, 5 og 7. Når særlige hensyn foreligger, kan Kongen også i det enkelte tilfelle gjøre unntak fra konsesjonsplikt.

Kapittel 2. Disposisjoner som likestilles med erverv av fast eiendom

§ 3 (særlige rettigheter som omfattes av loven)

Lovens regler om konsesjon gjelder også stiftelse og overdragelse av leierett og annen lignende bruksrett over fast eiendom med mindre retten er stiftet for en tid av høyst 10 år, uten adgang for brukeren til å kreve kontraktstiden forlenget ut over dette tidsrom. Det samme

gjelder for andre rettigheter over fast eiendom som innebærer at eierens adgang til å rå over eiendommen eller til å få det økonomiske utbyttet av den blir vesentlig innskrenket. Stiftelse og overdragelse av utbyggingskontrakter av enhver art, herunder avtaler om fortrinnsrett til å foreta utbygging, medfører konsesjonsplikt uten hensyn til varighet.

Fast eiendom kan ikke tas til brukelig pant for lengre tid enn 3 år uten konsesjon.

Kapittel 3. Overdragelser som ikke trenger konsesjon, nedsatt konsesjonsgrense mv.

§ 4 (unntak på grunnlag av eiendommens karakter)

Konsesjon er ikke nødvendig ved erverv av:

1. ubebygde enkelttomter for bolig eller fritidshus, dersom tomten ikke er større enn 2 dekar og er godkjent fradelt etter plan- og bygningsloven og jordloven.
2. ubebygde enkelttomter for bolig eller fritidshus som ligger i et område som i kommuneplanens arealdel, reguleringsplan eller bebyggelsesplan etter plan- og bygningsloven er utlagt til byggeområde, og der tomteinndeling er foretatt eller godkjent av bygningsmyndighetene.
3. andre ubebygde arealer, dersom de ligger i et område som i reguleringsplan er regulert til annet enn landbruksområde, eller som i kommuneplanens arealdel er lagt ut til byggeområde.
4. bebygd eiendom, ikke over 20 dekar.

Konsesjonsfriheten etter første ledd nr. 1 og 2 er betinget av at tomten blir bebygd innen 5 år.

Konsesjonsfriheten etter første ledd nr. 3 er betinget av at erververen ikke foretar bruksendring i strid med planen.

I områder som er regulert i reguleringsplan, er konsesjonsfriheten etter første ledd nr. 4 betinget av at erververen ikke foretar bruksendring i strid med planen. Det samme gjelder når eiendommen i kommuneplanens arealdel er lagt ut til byggeområde eller til landbruks-, natur- og friluftsområde. Konsesjonsfriheten etter første ledd nr. 4 kan settes ut av kraft ved forskrift etter § 7 første ledd.

§ 5 (unntak på grunnlag av erververens stilling)

Konsesjon er ikke nødvendig når erververen er:

1. eierens ektefelle, eller er i slekt med eieren eller eierens ektefelle i rett oppstigende eller nedstigende linje eller i eierens eller ektefellens første sidelinje til og med barn av søsken, eller er i svogerskap med eieren i rett oppstigende linje, forutsatt at eieren har sitt konsesjonsforhold i orden.

Konsesjonsplikt kan likevel følge av § 7 annet ledd.

2. odelsberettiget til eiendommen.
3. staten.
4. den fylkeskommune eller kommune der eiendommen ligger, såfremt ervervet gjelder en eiendom i område som omfattes av kommuneplan, reguleringsplan eller bebyggelsesplan etter plan- og bygningsloven, og eiendommen i planen er utlagt til annet enn landbruks-

område eller ervervet skjer ved ekspropriasjon. Et kommunalt tomteselskap der vedkommende kommune har minst halvparten av kapitalen og flertallet i styret, likestilles med kommunen når det gjelder konsesjonsfrihet etter dette nummer.

5. bank eller annen institusjon som Kongen har godkjent i denne sammenheng, når ervervet skjer gjennom tvangssalg for å redde en fordring som erververen har panterett for i eiendommen. Eiendommen må selges videre innen to år. Fristen regnes fra stadfestingen av auksjonsbudet og kan forlenges av departementet.

Ved erverv av jord- og skogbrukseieendommer med et totalareal på over 20 dekar, er konsesjonsfriheten etter første ledd nr. 1 betinget av at erververen bosetter seg på eiendommen innen ett år og selv bebor og driver den i minst 5 år. Erververen kan oppfylle driveplikten ved å leie bort jordbruksarealet som tilleggsjord til en annen landbrukseieendom i minst 10 år. Slik oppfyllelse av driveplikten er betinget av at leieavtalen er skriftlig, og at den fører til driftsmessig gode løsninger. Avtaler som fører til driftsmessig uheldige løsninger kan følges opp som brudd på forutsetningen for konsesjonsfritaket, jf. § 17.

Kongen kan lempe på eller helt frita fra bo- og driveplikten etter annet ledd.

§ 6 (bopliktens innhold)

Erverver som etter § 5 annet ledd har boplikt på en eiendom, skal ta eiendommen som sin reelle bolig. En eiendom er tatt som reell bolig hvis eieren er registrert bosatt på eiendommen etter regler fastsatt i eller i medhold av lov 16. januar 1970 nr. 1 om folkeregistrering.

En eier som over tid overnatter på eiendommen minst 50 prosent av nettene, men som ikke oppfyller vilkåret om registrering i folkeregisteret, jf. første ledd, fordi eierens øvrige husstand er bosatt et annet sted, må gi kommunen melding om hvordan bosettingsforholdet vil bli ordnet. Meldingen må sendes skriftlig innen utløpet av ett år. Departementet avgjør om boplikten kan anses oppfylt på den måten eieren har gjort rede for.

§ 7 (nedsatt konsesjonsgrense for bebygd eiendom)

Kongen kan ved forskrift sette konsesjonsfriheten etter § 4 første ledd nr. 4 ut av kraft for:

1. bebygd eiendom som er eller har vært i bruk som helårsbolig.
2. eiendom med bebyggelse som ikke er tatt i bruk som helårsbolig, herunder eiendom med bebyggelse under oppføring, i områder som i reguleringsplan etter plan- og bygningsloven er regulert til boligformål.

I områder som omfattes av forskrifter etter første ledd, gjelder konsesjonsfriheten for nærstående etter § 5 første ledd nr. 1 bare dersom eieren har hatt tinglyst hjemmel til eiendommen de siste 5 årene forut for overdragelsen. Til denne eiertiden regnes også den tid andre som faller inn under § 5 første ledd nr. 1 i forhold til erververen har eid eiendommen. Dør eieren før 5-års fristen er ute, gjelder konsesjonsfriheten etter § 5 første ledd nr. 1 fullt ut.

Konsesjonsplikt etter forskrift gitt i medhold av første ledd, gjelder ikke når erververen forplikter seg til at eiendommen skal brukes til helårsbolig i den tiden han eier eiendommen, enten av ham selv eller andre.

En eiendom er i bruk som helårsbolig etter tredje ledd når erververen eller andre har tatt eiendommen i bruk som sin reelle bolig, jf. § 6.

Fristen for bosetting etter tredje ledd er ett år regnet fra ervervet. Departementet kan etter søknad forlenge fristen når særlige grunner foreligger.

Forskrifter etter første ledd kan bare fastsettes etter anmodning fra kommunen, og når det anses nødvendig for å hindre at eiendommer som bør brukes til helårsbolig blir brukt til fritidsformål.

§ 8 (forskrift om krav til opplysninger etter §§ 4, 5 og 7)

Departementet kan gi forskrifter om hvilke opplysninger som må foreligge for at et erverv kan sies å gå inn under §§ 4, 5 og 7, og om hva som er fulldyrket jord etter § 4 første ledd nr. 4.

Kapittel 4. Forhold av betydning for om konsesjon skal gis

§ 9 (særlige forhold for landbrukseiendommer)

Ved avgjørelsen av søknad om konsesjon for erverv av eiendom som skal nyttes til landbruksformål skal det til fordel for søker legges særlig vekt på

1. om den avtalte prisen tilgodeser en samfunnsmessig forsvarlig prisutvikling,
2. om erververs formål vil ivareta hensynet til bosettingen i området,
3. om ervervet innebærer en driftsmessig god løsning, og
4. om erververen anses skikket til å drive eiendommen.

Konsesjon skal i alminnelighet ikke gis dersom det ved ervervet oppstår sameie i eiendommen, eller antallet sameiere økes.

Det kan gis konsesjon til selskaper med begrenset ansvar. Det skal legges vekt på hensynet til dem som har yrket sitt i landbruket.

§ 9A (alminnelige forhold som taler mot konsesjon)

Konsesjon skal i alminnelighet ikke gis dersom det er grunn til å anta at erververen først og fremst tar sikte på å plassere kapital i eiendommen, eller dersom ervervet kan ses som et ledd i oppsamling av fast eiendom. Det samme gjelder hvis det er grunn til å anta at erververen tar sikte på å skaffe seg vinning ved å selge eiendommen eller deler av den innen kort tid.

§ 10 (særlige forhold ved avgjørelser av saker etter forskrift om nedsatt konsesjonsgrense)

Departementet skal gi konsesjon når det ikke er nødvendig å hindre at eiendommen blir brukt til fritidsformål. Ved denne avgjørelsen kan det blant annet legges vekt på eiendommens beliggenhet, herunder om det området der eiendommen ligger i har karakter av å være et utpreget fritidsområde, bebyggelsens art og standard, hvor lang tid det er gått siden eiendommen er brukt som

helårsbolig, hvor lang tid den ble brukt som helårsbolig, og om det er påregnelig at andre vil kjøpe eiendommen for å bruke den til helårsbolig.

Konsesjon skal også gis dersom departementet finner det godtgjort at eiendommen bare kan avhendes som helårsbolig til en pris som er vesentlig lavere enn prisenivået for tilsvarende helårsboliger i området.

§ 11 (vilkår for konsesjon)

Konsesjon etter loven kan gis på slike vilkår som i hvert enkelt tilfelle finnes påkrevd av hensyn til de formål loven skal fremme. Det kan lempes på vilkårene etter søknad.

Kapittel 5. Saksbehandlingen

§ 12 (søknad om konsesjon)

Søknad om konsesjon etter loven skal sendes til ordføreren i den kommune der eiendommen ligger. Søknaden skal være i samsvar med skjema fastsatt av departementet. Søknaden skal opplyse om erververen, den eiendommen det gjelder og om formålet med og alle vilkårene for ervervet. Gjelder det arv, gave eller gavesalg, skal eiendommens eller rettighetens verdi oppgis. Kopier av hjemmelsdokument (skjøte), kontrakt og takst skal vedlegges hvis slike dokumenter foreligger. Det må gjøres rede for forhold som kan ha betydning for spørsmålet om konsesjon. Eier og brukeren må finne seg i at det blir holdt befarings-, oppmålings-, kartleggings- og boniteringsav eiendom og bebyggelse.

Kongen kan gi nærmere regler om hvilke opplysninger og dokumenter som skal følge med en søknad om konsesjon, og om at søknaden skal skrives på særskilt skjema.

§ 13 (frist for søknad om konsesjon)

Søknad etter § 12 skal sendes til ordføreren innen fire uker etter at avtalen om overdragelsen ble gjort eller erververen fikk rådighet over eiendommen. Ved tvangssalg regnes fristen fra stadfestelsen av budet. Namsretten skal sende melding til departementet når den stadfester et bud fra en kjøper som trenger konsesjon til ervervet.

Overholdes ikke reglene i første ledd, skal Kongen sette en frist for erververen til å søke om konsesjon.

Kongen kan sette en frist for erververen til å søke konsesjon dersom:

1. tidsgrensen for tvangsbruk etter § 3 annet ledd overskrides.
2. erververen unnlater å bygge innen 5 år i strid med § 4 annet ledd.
3. erververen foretar bruksendring i strid med plan i henhold til § 4 tredje eller fjerde ledd.
4. erverver som nevnt i § 5 første ledd nr. 1 eller 2 ikke overholder bo- og driveplikten etter § 5 annet ledd eller odelsloven § 27.
5. erverver som nevnt i § 5 første ledd nr. 5 ikke overholder fristen for videresalg.
6. kravet til bosetting etter § 7 tredje ledd jf. § 6 ikke overholdes.

Oversittes fristen for å søke konsesjon kommer § 19 tilsvarende til anvendelse.

§ 14 (forskrift om saksbehandlingen)

Kongen kan gi nærmere forskrifter som supplerer saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven og loven her, herunder om at den ordinære saksgang skal fravikes for visse typer saker og om intern arbeidsdeling i fylkeslandbruksstyret slik at styret kan overlate til administrasjonen å gi uttalelse eller ta avgjørelser på vegne av styret i nærmere bestemte saker.

Kapittel 6. Forskjellige bestemmelser

§ 15 (konsesjon er et vilkår for tinglysing)

Erverv som krever konsesjon etter denne loven, kan ikke tinglyses med mindre konsesjon er gitt.

§ 16 (overtredelse av konsesjonsvilkår)

For overtredelse av vilkår som er satt for konsesjon i henhold til denne loven, kan Kongen fastsette en tvangsmulkt som påløper inntil forholdet er bragt i orden, eller som forfaller for hver overtredelse. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg.

Dersom en konsesjon er gitt på grunnlag av uriktige eller ufullstendige opplysninger om forhold av vesentlig betydning, eller erververen overtrer fastsatte vilkår av vesentlig betydning, kan konsesjonen trekkes tilbake.

Blir konsesjonen trukket tilbake, skal det fastsettes en frist for innehaveren til å sørge for at eiendommen blir overdratt til noen som lovlig kan erverve den. Oversittes fristen, får § 19 tilsvarende anvendelse.

§ 17 (kontroll med at vilkår overholdes m.m.)

Kommunen og fylkesmannen skal føre kontroll med at vilkår som er satt for konsesjon blir overholdt. Melding om overtredelse eller brudd på forutsetninger skal straks sendes til departementet. Det samme gjelder dersom kommunen eller fylkesmannen får kjennskap til erverv som mangler nødvendig konsesjon etter denne loven.

Kongen kan bestemme at andre sakkyndige organer skal utføre gjøremålene etter denne paragrafen istedenfor eller i tillegg til fylkesmannen eller kommunen.

§ 18 (frist til å ordne forholdet når konsesjon ikke er gitt)

Er søknad om konsesjon ikke innsendt innen den fristen som er satt i medhold av § 13 annet eller tredje ledd, eller er søknaden avslått, skal Kongen sette en frist for panthaver til å bringe tvangsbruk som strider mot § 3 annet ledd til opphør eller sette en frist for erververen til å sørge for enten at overdragelsen blir omgjort eller at eiendommen blir overdratt til noen som kan få konsesjon eller som ikke trenger konsesjon.

§ 19 (oversittelse av fastsatt frist)

Oversittes en frist som er fastsatt etter § 17 for avvikling av eiendomserverv eller panthavers tvangsbruk, kan departementet uten varsel la eiendommen selge gjennom

namsmyndighetene etter reglene om tvangssalg så langt de passer. Bestemmelsene i tvangsfullbyrdsloven § 11-20 om det minste bud som kan stadfestes, gjelder ikke i slike tilfeller.

Oversittes en frist som er fastsatt etter § 17 når det gjelder rettigheter som nevnt i § 3 første ledd, kan departementet enten la rettigheten tvangsselge etter reglene i første ledd eller med bindende virkning erklære rettigheten for bortfalt.

§ 20 (forbud mot forringelse av eiendommen)

Er et erverv av en fast eiendom betinget av konsesjon etter denne loven, må det inntil forholdet er bragt i orden ikke foretas hugst eller noe som forringer eiendommens verdi. Departementet kan i konkrete tilfeller gjøre unntak fra dette.

Forsettlig overtredelse av forbudet i første ledd straffes med bøter. Det som er avvirket eller på annen måte fraskilt eiendommen i strid med forbudet eller verdien av dette, kan inndras hos den skyldige eller den han har handlet på vegne av.

§ 21 (ikrafttredelse)

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Fra samme tid oppheves lov 31. mai 1974 nr. 19 om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven).

§ 22 (overgangsbestemmelser)

Forskrifter fastsatt med hjemmel i lov 31. mai 1974 nr. 19 § 5 tredje ledd skal gjelde til de blir endret eller opphevet. Forskriftene skal forstås i samsvar med de nye reglene i § 7 i denne loven, jf. § 4 første ledd nr. 4.

Dersom konsesjonssaken ikke er endelig avgjort når loven trer i kraft, skal unntakene fra konsesjonsplikt på grunnlag av eiendommens karakter og erververens stilling i §§ 4 og 5 gjelde selv om ervervet av eiendommen er skjedd før loven trådte i kraft.

Dersom konsesjonssaken ikke er endelig avgjort når loven trer i kraft, skal erverv av aksjer eller parter i selskap med begrenset ansvar som omfattes av bestemmelsen om konsesjonsplikt etter tidligere konsesjonslov § 4, følge de nye bestemmelsene selv om ervervet av eiendommen er skjedd før loven trådte i kraft.

Konsesjonssaken anses som endelig avgjort i forhold til annet og tredje ledd dersom klage ikke er mottatt innen klagefristens utløp, eller dersom forvaltningen har fattet avgjørelse i klagesaken.

Ved lovbestemt bo- og driveplikt som har oppstått etter tidligere konsesjonslov § 6 første ledd nr. 1, får den nye bestemmelsen i § 5 annet ledd anvendelse selv om eiendommen er ervervet før loven trådte i kraft.

Presidenten: Til noen av paragrafene foreligger et alternativt forslag fra Høyre og Kristelig Folkeparti, forslag nr. 1. Forslaget lyder:

«§ 4 første ledd nr. 4 skal lyde:

4. bebygg eiendom, ikke over 100 dekar, der ikke mer enn 20 dekar av arealet er fulldyrket.

§ 5 annet ledd første punktum skal lyde:

Ved erverv av jord- og skogbrukseiendommer med et totalareal på over 100 dekar, eller der mer enn 20 dekar er fulldyrket, er konsesjonsfriheten etter første ledd nr. 1 betinget av at erververen bosetter seg på eiendommen innen ett år og selv bebor og driver den i minst fem år.

§ 9 A utgår.

§ 23 (endringer i andre lover) skal lyde:

1. I lov 21. mai 1965 om skogbruk og skogvern gjøres følgende endringer:

§ 4 tredje ledd oppheves.

Nåværende fjerde ledd blir tredje ledd.

§ 35 annet ledd oppheves.

§ 37 oppheves.

2. I lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord oppheves § 4.»

Det votes først alternativt mellom dette forslaget og de respektive paragrafer i innstillingen. Presidenten vil gjøre oppmerksom på at det er Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet som står bak innstillingen, mens Fremskrittspartiet har varslet at de vil støtte forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti subsidiært.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti og komiteens innstilling bifaltes forslaget til de respektive paragrafer med 40 mot 34 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.11.50)

Presidenten: Fremskrittspartiet har varslet at de nå subsidiært vil støtte innstillingen for øvrig. Det votes over de øvrige paragrafer, ledd og punktum i innstillingen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling til de øvrige paragrafer, ledd og punktum bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten er det satt fram tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Erlend Nornes på vegne av Høyre og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 2, fra Øystein Hedstrøm på vegne av Fremskrittspartiet

– forslag nr. 3, fra Odd Roger Enoksen på vegne av Senterpartiet

Presidenten vil først la votere over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«A

Ot.prp. nr. 94 (2002-2003) – om lov om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen – bifalles ikke.

B

Vedtaket til lov

om opphevelse av lov av 13. juni 1975 nr. 46 om regulering av ervervsmessig husdyrhold

I

Lov av 13. juni 1975 nr. 46 om regulering av ervervsmessig husdyrhold oppheves.

II

Loven trer i kraft 1. januar 2004.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 62 mot 12 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.13.09)

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen

§ 1 Formål

Lovens formål er å legge til rette for spredning av svine- og fjørfeproduksjonen på flere enheter og geografisk spredning av produksjonen ved å regulere produksjonsomfanget hos den enkelte produsent.

Presidenten: Her foreligger det et avvikende forslag, nr. 1, fra Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«§ 1 skal lyde:

§ 1 Formål

Lovens formål er å legge til rette for spredning av svine- og fjørfeproduksjon på flere enheter ved å regulere produksjonsomfanget hos den enkelte produsent.»

Her er det også slik at Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står bak innstillingen, mens Fremskrittspartiet har varslet at de vil støtte forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti subsidiært.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti bifaltes forslaget med 41 mot 33 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.14.02)

Videre var innstillet:

§ 2 Konsesjonsplikt

Uten konsesjon fra departementet kan ingen produsere et større antall svin eller fjørfe enn Kongen har be-

stemt. Departementet kan gi forskrift om konsesjonsplikten virkeområde, omfang, søknadsprosess og saksbehandling.

Konsesjoner er tilknyttet en fysisk eller juridisk person og et bestemt gårds- og bruksnummer. Departementet kan i særlige tilfeller samtykke i at konsesjonen flyttes til et annet gårds- og bruksnummer.

Presidenten: Her foreligger det et avvikende forslag, nr. 3, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«§ 2 første ledd skal lyde:

Uten konsesjon fra departementet kan ingen produsere et større antall svin eller fjørfe enn Stortinget har bestemt. Departementet kan gi forskrift om konsesjonsplikten virkeområde, søknadsprosess og saksbehandling.

§ 2 nytt annet ledd skal lyde:

Konsesjongrensen for svin- og fjørfeproduksjon settes til:

Slaktekylling: 120 000

Kalkun: 30 000

Høner: 7 500

Avlspurker: 105

Slaktegris: 2 100

§ 2 annet ledd blir nytt tredje ledd.»

Sosialistisk Venstreparti har i debatten gjort oppmerksom på at de støtter dette forslaget.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Senterpartiet bifaltes innstillingen med 60 mot 13 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.14.52)

Videre var innstillet:

§ 3 Andre forhold som utløser konsesjonsplikt

Dersom to eller flere konsesjonsregulerte produksjoner har felles eierinteresser, inntre konsesjonsplikt dersom det samlede produksjonsomfang overstiger grensen for konsesjonsfri drift. Det samme gjelder dersom to eller flere samarbeider om konsesjonsregulert produksjon i en slik grad at de må anses å ha økonomiske interesser i samme produksjon.

Dersom den samlede produksjonen på samme eiendom overskrider grensen for konsesjonsfri drift, inntre konsesjonsplikt.

Departementet kan gi nærmere bestemmelser om konsesjonsplikten etter første ledd.

§ 4 Vilkår for å få konsesjon

Konsesjon kan gis dersom søkeren overtar eller leier anlegg med konsesjonsregulert produksjon, eller etablerer purkering. Departementet kan sette vilkår for å gi konsesjon.

Departementet kan i særlige tilfeller gi konsesjon selv om vilkårene i første ledd ikke er oppfylt.

Søknad om konsesjon kan avslås dersom søkeren grovt eller gjentatte ganger har overtrådt bestemmelser i denne loven eller vedtak gjort i medhold av loven.

§ 5 Bortfall av konsesjon

Dersom det de ti siste årene ikke har vært ervervsmessig produksjon av svin eller fjørfe på det gårds- og bruksnummer som konsesjonen tilligger, bortfaller konsesjonen.

Ved tvil om konsesjonen er bortfalt etter første ledd kan den som vurderer å benytte konsesjonen kreve at departementet tar bindende stilling til spørsmålet. Departementets avgjørelse i slike saker regnes som enkeltvedtak.

§ 6 Opplysningsplikt og kontroll

Etter pålegg fra departementet plikter produsenten å gi de opplysninger og dokumenter som er nødvendige for å kunne føre kontroll med at loven og vedtak gjort i medhold av den, blir overholdt. Departementet kan kreve adgang til anlegg for å føre kontroll med produksjonen.

Produksjonen anses som konsesjonspliktig dersom produsenten etter pålegg fra departementet ikke kan godtgjøre at det ikke foreligger forhold som utløser konsesjonsplikt etter § 3.

§ 7 Pålegg og tvangsmulkt

Drives produksjon i strid med loven eller vedtak gjort i medhold av den, kan departementet gi pålegg om tiltak for å bringe den ulovlige produksjonen til opphør.

Departementet kan fastsette løpende tvangsmulkt for hver dag som går etter utløpet av den frist som er satt for oppfylting av pålegget etter første ledd, inntil pålegget er oppfylt.

Tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Departementet kan frafalle påløpt tvangsmulkt.

§ 8 Gjennomføring av vedtak

Departementet kan beslutte at vedtak gjort i medhold av loven kan gjennomføres for den ansvarliges regning.

Vedtaket er tvangsgrunnlag etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 13.

§ 9 Tilbaketrekking av konsesjon

Ved grove eller gjentatte overtredelser av loven eller vedtak gjort i medhold av den, kan departementet helt eller delvis og varig eller midlertidig, trekke tilbake konsesjon gitt i medhold av § 2.

§ 10 Standardisert erstatning

Ved produksjon ut over gjeldende konsesjongrenser eller tildelt konsesjon kan departementet pålegge den ansvarlige å betale en erstatning til Omsetningsrådets fond for omsetningsavgift for egg, fjørfekjøtt og kjøtt. Ved fastsettelsen av erstatningen skal departementet ta utgangspunkt i den fortjeneste produsenten har hatt av den ulovlige produksjonen.

Erstatningen er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 11 Straff

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer loven eller forskrifter gitt i medhold av loven, straffes med bøter.

§ 12 Ikrafttredelse

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Fra samme tid oppheves lov 13. juni 1975 nr. 46 om regulering av ervervsmessig husdyrhold.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

*S a k n r . 5**Referat*

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 14.15.
